

KÉPVISELŐ-TESTÜLETI ELŐTERJESZTÉS

Előterjesztő: Kiss Attila *polgármester*

Tárgy: A Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata

Ügyintéző: Pruma Noémi *hatósági ügyintéző*

Iktatószám: _____/2023.

Melléklet: 1. sz. melléklet: Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció 2023-2024

Feladatot jelent: Dr. Kovács Erzsébet *osztályvezető*

Véleményező bizottság:
Oktatási és Művelődési Bizottság Bodnár Margit *bizottsági elnök*
Népülési, Ifjúsági és Sport Bizottság Czeglédi János *bizottsági elnök*

Egyéb véleményező szerv: Hajdúböszörmény Roma Nemzetiségi Önkormányzat
Nagy Sándor *elnök*

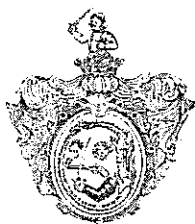
Törvényességi véleményezésre benyújtás időpontja: 2023. január 18.

Törvényességi ellenőrzést végezte: Dr. Kovács Erzsébet *osztályvezető*

Látta: Koláné Dr. Markó Judit *jegyző*

Egyéb meghívottak: -

NYILVÁNOS ÜLÉS/ZÁRT ÜLÉS

Hajdúböszörmény Város
POLGÁRMESTERÉTŐL
4220 Hajdúböszörmény, Bocskai István tér 1.
Tel: (52) 563-200 Fax: (52) 563-296
www.hajduboszormeny.hu

Tisztelt Képviselő-testület!

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő, szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet (a továbbiakban SzCsM rendelet) 111/A. § (5) bekezdése értelmében az önkormányzat két évente felülvizsgálja és aktualizálja az önkormányzat szolgáltatástervezési koncepcióját.

A Hajdúböszörmény Város Önkormányzata 2021-2022 évre vonatkozó koncepcióját a 145/2020. (XII.17.) számú Polgármesteri határozatával fogadta el, s hagyta jóvá. Fentiek értelmében a koncepció felülvizsgálata, annak aktualizálása indokoltta, s szükségszerűvé vált.

Magyarország Alaptörvénye kimondja, hogy (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. (2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg. (3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja. (4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő.

A szociálpolitika érvényesülésének fő felelőse az állam, amely az ellátásokhoz való jogot a társadalombiztosítás útján és a szociális intézmények rendszerével valósítja meg.

Az önkormányzatok feladata a **szociális közigazgatás helyi megszervezése**, működtetése, illetve az alapellátások biztosítása. (Az alapellátásokat meghaladó közszolgáltatásokat, pl. az idősek, betegek, fogyatékosok szakosított szociális intézményekben való ellátást a település lélekszámától függően.)

Fontos megemlíteni, hogy a Magyar Közlöny 2022. évi 197. számában (2022. november 30.) megjelent a 2022. évi L. törvény Magyarország biztonságát szolgáló egyes törvények módosításáról. A törvényt az Országgyűlés 2022. november 22-i ülésnapján fogadta el.

Ennek értelmében az Szt. 2. §-a helyébe a következő rendelkezés lépett:

„2. § (1) Mindenki felelős önmagáért.

(2) Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, őt – a képességeik és lehetőségeik szerint, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rokonszármazásra vonatkozó szabályai szerinti sorrendben – a hozzátartozók segítik.

(3) Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes és a hozzátartozók (2) bekezdés szerinti gondoskodásra vonatkozó kötelességüket nem teljesítik, az egyén lakóhelye szerinti települési önkormányzat jogszabályban meghatározott feltételek szerinti gondoskodási kötelezettsége

áll

fenn.

(4) Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, és a hozzátartozók a (2) bekezdés szerinti, a települési önkormányzat pedig a (3) bekezdés szerinti gondoskodásra vonatkozó kötelességet nem teljesítik, az államnak jogszabályban meghatározott feltételek szerinti kötelezettsége

áll

fenn.

(5) Az állam és a települési önkormányzat a szociális gondoskodás feltételeinek biztosításával összefüggő feladatainak ellátása során együttműködik az egyházi és civil szervezetekkel.

(6) A szociális intézmények és intézkedések rendszerének kialakítása és működési kereteinek biztosítása az állam és a települési önkormányzat feladata e törvényben meghatározott módon.”

Mindenki felelős önmagáért – tartalmazza a szociális törvény módosítása, amely kiemeli az egyéni és hozzátartozói felelősséget az egyén szociális biztonságáért, képességeiket és lehetőségeiket figyelembe véve. A módosítás a polgári törvénykönyv alapján határozza meg a hozzátartozói kört. A gondoskodási sorban a **következő szinten a települési önkormányzatok állnak**, azzal a kikötéssel, hogy kizárólag a jogszabályban meghatározott feltételek szerint áll fenn gondoskodási

kötelezettségük. **Az önkormányzatot követi az állam gondoskodási felelőssége.** Az állam és az önkormányzat együttműködik az egyházi és civil szervezetekkel a szociális gondoskodási feladatok ellátása során. A szociális intézmények és intézkedések rendszerének kialakítása és működésének biztosítása az állam és az önkormányzatok feladata.

A fent említett jogszabályi változtatásokat figyelembe véve, az egyéni és hozzátartozói felelősséget követően a települési önkormányzat köteles a jogszabályban meghatározott feltételek szerint a településén élő szociálisan rászorult személyek segítségéről gondoskodni. Hajdúböszörmény Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a város lakossága szociális biztonságának fenntartására, megőrzésére. A rendszer fontos részét képezik a szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokat nyújtó intézmények által nyújtott szolgáltatásokon túl, a szociális hátránnyal küzdők pénzbeli és természetbeni ellátásai.

A város már korábban készült szolgáltatástervezési koncepciói is ezt hivatottak bemutatni, illetve alátámasztani.

A szolgáltatástervezési koncepció elkészítésének célja, hogy meghatározza a szociális szolgáltatások alapelveit, irányait, céljait, melyeket a város a szociális szolgáltatások biztosítása és fejlesztése során követ. Továbbá célja, hogy különböző szolgáltatások fejlesztése, a szükséges tárgyi- személyi feltételek biztosítása, a szakmai feladatok ellátása és teljesítése egy átgondolt, megalapozott koncepcióra épüljön, elősegítse az egységes „szolgáltató-szociálpolitika” kialakítását.

A koncepció felülvizsgálata lehetőséget biztosít a jelenlegi aktuális helyzet, állapot ismertetésére, az esetlegesen hiányzó szolgáltatások feltérképezésére, valamint további feladatok, célok meghatározására.

A koncepció felülvizsgálatának célja, hogy frissítse a korábbi koncepcióban bemutatott demográfiai és egyéb mutatókat, bemutassa a város szociális ellátórendszerét, azok tevékenységét.

A koncepció felülvizsgálata és véleményezése érdekében valamennyi érintettet megkerestünk. Az adott intézményekre vonatkozó adatok tehát intézményvezetői adatszolgáltatásokon alapulnak. A koncepció szerkezeti felépítése az előző évek koncepciójára épül, az elmúlt két évben történt változások (jogszabályi, demográfiai, valamennyi statisztikai adat) bemutatására törekszik az elkészült koncepció. Valamennyi változást dőlt betűvel jelöltünk.

Az SZCsM 111/A. § (4) bekezdése értelmében a szolgáltatástervezési koncepciót az önkormányzat az elfogadást megelőzően véleményezteti az intézményvezetőkkel és a nemzetiségi önkormányzattal.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztés megvitatását követően minősített többséggel fogadja el az alábbi határozati javaslatot.

HATÁROZATI JAVASLAT

Hajdúböszörmény Város Önkormányzat Képviselő-testülete megtárgyalta az „**A Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata**” című előterjesztést és a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése alapján az alábbiak szerint dönt:

A Képviselő-testület a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciót az 1. sz. melléklet szerint elfogadja. Köszönetét fejezi ki az érintettek részére a koncepció felülvizsgálatában való közreműködésért.

Határidő: 2023. január 31.

Felelős: Dr. Kovács Erzsébet *osztályvezető*

Hajdúböszörmény, 2023. január 18.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzat

Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója

2023-2024

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	4
1.1 Feladat meghatározása, a munka célja.....	4
1.2 Történelmi kitekintés	6
1.3 A koncepció általános tartalmi elemei	9
2. A koncepció struktúrája.....	10
2.1 Helyzetkép	10
2.2. Bel- és külterületi népesség száma, aránya	11
2.3. A roma háztartások jellemzői	11
2.4. Középületek, intézmények.....	13
2.5. Egészségügy	13
2.6. Helyi közösségek, civil szervezetek, egyházak	14
2.7. Közfoglalkoztatás	14
2.7.1. A romák munkaerő-piaci helyzet	16
3. Szociális intézmények, szolgáltatások típusai, száma, befogadó képessége, területi elhelyezkedése.....	18
3.1. Alapszolgáltatások.....	18
3.1.1 Tanyagondnoki szolgáltatás	18
3.1.2. Szociális étkeztetés	19
3.1.3. Népkonyha	19
3.1.4. Házi segítségnyújtás	17
3.1.5. Családsegítés	19
3.1.6. Idősek és demens személyek nappali ellátása	19
3.1.7. Fogyatékos személyek nappali ellátása	19
3.1.8. Közösségi ellátás	19
3.1.9. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.....	19
3.1.10. Család- és Gyermekjóléti Központ.....	19
3.1.11. Gyermek napközbeni ellátása	20
3.1.12. Gyermek átmeneti gondozása – helyettes szülő	20
3.1.13. Pszichiátriai betegek nappali ellátása	20
3.2. Szakosított szociális ellátások.....	20
3.2.1. Ápolást- gondozást nyújtó idősek otthona	21

3.2.2. Szociális és gyermekjóléti ellátások finanszírozása.....	21
3.2.3. Feladatellátás mutatószámai Hajdúböszörményben.....	22
4. Demográfiai helyzet, demográfiai folyamatok	24
5. A személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervek	27
5.1. Család- és Gyermekjóléti Központ	27
5.2. Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	28
6. Pénzbeli és természetbeni ellátások jellemzői a városban.....	29
6.1. Pénzbeli ellátások	29
7. Személyes gondoskodási formák kiépültsége a városban	32
8. Hajdúböszörmény város szociális ellátórendszerének SWOT analízise	44
9. A szociális szolgáltatások biztosításának általános koncepciója.....	45
9.1. A szakmai tevékenység	47
9.2. A tárgyi feltételek	50
9.3. Szociális információs rendszer	50
10. A fejlesztés várható eredményei és hatásai.....	52

1. Bevezetés

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló többször módosított 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő, szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A szolgáltatástervezési koncepció elkészítésének célja, hogy a különböző szolgáltatások fejlesztése, a szükséges tárgyi- személyi feltételek biztosítása, a szakmai feladatok ellátása és teljesítése egy átgondolt, megalapozott koncepcióra épüljön.

Az elfogadott koncepció fejlesztési szándékot fejez ki, mellyel a döntéshozó deklarálja a szereplők többségének véleményazonosságát az elfogadott célok és prioritások tekintetében, s ezzel meghatározza a stratégiaépítés fő kereteit.

A szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat két évente felülvizsgálja és aktualizálja. Tartalma szempontjából a szolgáltatástervezési koncepció alatt az alapkoncepciót értjük, melynek fő tartalmi elemeit a szociális törvény meghatározza.

1.1 Feladat meghatározása, a munka célja

A szociális ellátórendszer középpontjában a segítségre szoruló polgár áll, akinek pénzbeli, vagy természetbeni ellátásával, vagy megfelelő színvonalú és minőségű személyes gondoskodást nyújtó ellátási forma megválasztásával szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy életfeltételei jobbra váljanak.

Az állampolgárok szociális biztonságát az állam és az önkormányzatok a pénzbeli és természetbeni valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások rendszerének működtetésével biztosítja. A személyes gondoskodást biztosító szolgáltatások egy része minden településen kötelezően nyújtandó ellátási forma, más része meghatározott településnagysághoz kötött. A szociális ellátórendszer működtetésének alapelve a különféle ellátási formákhoz a megjelenő szükséglet alapján az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása.

Az ellátások célzottan a családi kötelek erősítését, a családban élés elősegítését kell, hogy szolgálják, így a családi környezetbe eljuttatott szolgáltatások fejlesztése a jövő egyik kihívása lesz.

Preventív szemléletre van szükség, hogy a problémák időben felismerhetőek legyenek, s amikor segítséget kell nyújtani, akkor a társadalomba való visszaailleszkedést, az önfenntartó, autonóm lét megteremtését kell támogatni.

Ennek érdekében indokolt a személyes gondoskodást nyújtó ellátások áttekintése a településen és a kistérségben, melynek elsődleges szempontja, hogy megfelel-e a lakossági szükségleteknek, igényeknek. Feltétlenül figyelembe kell venni azt a demográfiai trendet, amely a lakosság előregedését jellemzi, s amely egyre nagyobb igényt indukál a házi gondozás és az étkeztetés (elemi életszükséglet kielégítése) iránt.

A szolgáltatástervezési koncepció

- célja, hogy a döntéshozók számára átfogó képet nyújtson a szociális szolgáltatások helyzetéről, szükségletekről és lehetőségekről. Meghatározza azokat az alapelveket és fejlesztési irányokat, amelyeket a szociális szolgáltatások biztosítása során követ. Az európai alapelvek szerinti szolgáltatók kölcsönös, hasznos együttműködésén nyugvó olyan szociális ellátórendszer biztonságos működtetése és továbbfejlesztése, amelyben a szolgáltatások elérhetőek, amely lehetőséget nyújt az egyénnek a választásra és elismeri az individualizált igényeket.
- feladata, hogy elősegítse az egységes „szolgáltató szociálpolitika” kialakítását, és információkkal segítse a fejlesztési irányok meghatározását.

Alapelvek:

- A szolgáltatások minden szociálisan rászorult egyén és közösség számára elérhető és biztosított legyen.
- Az ellátások a szükségleteknek megfelelően garantálják a szociális biztonságot.
- A szociális szféra működése magas színvonalon feleljen meg a szakmai kritériumoknak. Minőségi és hatékony szolgáltatásokat biztosítson.

Elvárt eredmény:

- A helyi szociálpolitika és az ehhez kapcsolódó döntések, működési formák váljanak átláthatóvá.

- Az ellátások a szükségleteket tükrözzék.
- A feladatok és a költségek ütemezése a szociális ellátórendszer dinamikus fejlődését eredményezzék.
- Az önkormányzati szociálpolitika kommunikációs tevékenysége javuljon, elismertebbé váljon.
- A szolgáltatások színvonala emelkedjen, a szakmai munka eredményesebb és hatékonyabb legyen.

1.2 Történelmi kitekintés

Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában azokat az emberi jogokat fogalmazták meg, amelyeket a polgári felvilágosodás irodalma kidolgozott: a tulajdonhoz való jogot, a gondolatkiadás szabadságát, a személyi szabadságjogokat stb. Az alkotmányozók e viharos időkben azt követelték az államtól, hogy ne avatkozzék be a polgárok személyi viszonyaiba.

Az állammal szemben támasztott követelmények módosulásának alapját azok a történelmi társadalmi átalakulások adják, amelyek az emberek közötti, életkörülményeikben megnyilvánuló, mérhetetlen különbségeket generáltak. A tulajdonjog egyenlősége (vagyis mindenki szerezhet tulajdont) az egyenlőtlenséget fokozta. Az állampolgári jogok pozitívista felfogásának térhódítása hatást gyakorolt az állampolgári jogok katalógusára, amelyeket igyekeztek írásba foglalni, hiszen érvényesülésük biztosítására az állam aktív cselekvését várták el.

Az Európai Tanács az emberi jogok védelmére két nagy jelentőségű okmányt fogadott el: az Emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló egyezményt (Egyezmény) és az Európai Szociális Chartát. Az 1950. évben Rómában elfogadott egyezményben foglalt jogok a következő csoportokba sorolhatók: személyes szabadságjogok, mozgásszabadság, magán- és a családi élet tiszteletben tartása, méltányos bírói eljáráshoz való jog, gondolatszabadság, politikai jogok, tulajdonjog.

A második generációs, gazdasági, szociális és kulturális jogokat az Európai Szociális Charta (Turin, 1961.) deklarálta. Ezek a következők:

- a munkához való jog,
- az igazságos, a biztonságos és egészséges munkafeltételekhez való jog,
- a tisztességes díjazáshoz való jog,
- a szakszervezeti jogok, a kollektív tárgyalásokhoz való jog,

- a gyermekek és a fiatalkorúak védelemhez való joga,
- a dolgozó nők védelméhez való joga,
- a pályaválasztáshoz szükséges tájékozódáshoz való jog,
- az egészség védelméhez való jog
- a társadalombiztosításhoz való jog,
- a szociális és egészségügyi segítségre való jog, a szociális jóléti szolgáltatásokban való részesülés joga,
- a társadalmi és szakmai rehabilitációra való jog,
- a család joga a szociális, jogi és gazdasági védelemre,
- az anyák és gyermekek joga a szociális és gazdasági védelemre,
- a külföldi munkavállalás joga.

Hozzávetőleg negyed évszázaddal később (1988, május 5.-én), a Charta keletkezését követően kiegészítő jegyzőkönyv született Strasbourgban, amely a Charta rendelkezéseinek bővítését és bizonyos modernizálását szolgálta négy új jog beépítése útján. Ezek:

- A nemen alapuló megkülönböztetés nélküli esélyegyenlőségre és egyenlő elbánásra való jog a munkavállalást és a hivatást illetően.
- Jog a tájékoztatásra és a véleménynyilvánításra.
- Jog a munkafeltételek és a munkakörnyezet meghatározásában és javításában való részvételre.
- Az idősek joga a szociális védelemre.

Az ENSZ keretében több, a tagállamokat kötelező, az állampolgárok jogi helyzetét szabályozó egyezményt kötöttek, 1966-ban az ENSZ elfogadta a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányát, majd a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmányát. Nemzetközi szervezetek jöttek létre: Emberi Jogok Európai Bírósága, Emberi Jogok Európai Bizottsága. Az Európai Unió közösségi politikáiban legfontosabb témakörök: a munkajog, a szociális párbeszéd, a nők és férfiak esélyegyenlősége, a rasszizmus elleni küzdelem, a foglalkoztatáspolitiká, az Európai Szociális Alap, a társadalmi kirekesztettség elleni fellépés, a fogyatékkal élő személyekről való gondoskodás, a népegészségügy, valamint a munkahelyi egészség és biztonság.

Magyarország Alaptörvénye deklarálja, hogy *mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. Arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson, ezt szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.*

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. a települési önkormányzatok kötelező feladataként határozza meg a szociális alapellátás biztosítását. Az Országgyűlés a szociális ellátás feltételeinek biztosítása érdekében megalkotta a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt. A törvényben különböző szociális feladatokat találunk eltérő nagyságrendű településekhez rendelve. Mindezek érvényesülését segíti számos törvény és szakmai jogszabály. A szociális törvény hatálybalépése óta eltelt 30 év alatt színessé vált a szociális szolgáltatások köre, a rászorultak védelmének egy sajátos technikája alakult ki. Ahol megjelent egy szükséglet, válaszul egy új szolgáltatás került létrehozásra, melyet új szabályozás és normatíva követett.

Az Szt. 2022. novemberében történt módosítása értelmében mindenki felelős önmagáért. Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, őt – a képességeik és lehetőségeik szerint, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rokontartásra vonatkozó szabályai szerinti sorrendben – a hozzátartozók segítik. Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes és a hozzátartozók gondoskodásra vonatkozó kötelességüket nem teljesítik, az egyén lakóhelye szerinti települési önkormányzat jogszabályban meghatározott feltételek szerinti gondoskodási kötelezettsége *áll* *fenn.*

Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, és a hozzátartozók, a települési önkormányzat gondoskodásra vonatkozó kötelességet nem teljesítik, az államnak jogszabályban meghatározott feltételek szerinti kötelezettsége áll fenn. Az állam és a települési önkormányzat a szociális gondoskodás feltételeinek biztosításával összefüggő feladatainak ellátása során együttműködik az egyházi és civil szervezetekkel.

A szociális intézmények és intézkedések rendszerének kialakítása és működési kereteinek biztosítása az állam és a települési önkormányzat feladata.

Mindenki felelős önmagáért – tartalmazza a szociális törvény módosítása, amely kiemeli az egyéni és hozzátartozói felelősséget az egyén szociális biztonságáért, képességeiket és lehetőségeiket figyelembe véve. A módosítás a polgári törvénykönyv alapján határozza meg a hozzátartozói kört.

A gondoskodási sorban a következő szinten a települési önkormányzatok állnak, azzal a kikötéssel, hogy kizárólag a jogszabályban meghatározott feltételek szerint áll fenn gondoskodási kötelezettségük. Az önkormányzatot követi az állam gondoskodási felelőssége. Az állam és az önkormányzat együttműködik az egyházi és civil szervezetekkel a szociális gondoskodási feladatok ellátása során. A szociális intézmények és intézkedések rendszerének kialakítása és működésének biztosítása az állam és az önkormányzatok feladata.

A jogszabályi változtatásokat figyelembe véve, az egyéni és hozzátartozói felelősséget követően a települési önkormányzat köteles a jogszabályban meghatározott feltételek szerint a településén élő szociálisan rászorult személyek segítéséről gondoskodni.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a város lakossága szociális biztonságának fenntartására, megőrzésére. A rendszer fontos részét képezik a szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokat nyújtó intézmények által nyújtott szolgáltatásokon túl, a szociális hátránnyal küzdők pénzbeli és természetbeni ellátásai, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátási formák.

A fokozatos fejlődés ellenére azonban igazolást nyert, hogy az alkalmazott védelmi technika nem érte el a célját, sok tekintetben kifejezetten kontra-produktív hatást váltott ki. Sokszínűvé vált a szolgáltatói paletta is: újabb és újabb állami, civil, egyházi, nonprofit, hazai és külföldi szolgáltatók jelentek meg.

1.3 A koncepció általános tartalmi elemei

- a.) lakosságszám alakulása, korösszetétele, a szolgáltatások iránti igények
- b.) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzete, a szolgáltatások biztosításának ütemezése, az ellátási kötelezettség körébe nem tartozó speciális szükségletek helyi szintű megoldása,

c.) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatai, az együttműködés keretei

2. A koncepció struktúrája

- helyzetelemzés,
- a koncepció elvi alapjai,
- fejlesztési irányok.

2.1 Helyzetkép

Hajdúböszörmény város Hajdú-Bihar vármegyében helyezkedik el, a megye második legnagyobb települése. Nagy kiterjedésű határaival az Alföld, a Tiszántúl egyik jellegzetes városa. Az Észak-alföldi régió centrumának, Debrecennek az agglomerációjában helyezkedik el, attól 18 km-re található.

A város területe 370,8 km², lakónépessége 31.045 fő, népsűrűsége 83,7 fő/ km². Az aktív korosztály száma 17.663 fő, ez az összlakosság számának 56,9 %-a, mely megfelel az országos átlagnak. A gyermekek száma az összlakosság 18,4 %-a, az időseké pedig 24,7 %-a.

Hajdúböszörmény lakosságának száma 2021-ben 30.543 fő, ebből a 0-14 éves korú állandó lakosú gyermekek száma 4460 fő.

Hajdúböszörmény város állandó népességének megoszlása nem és korcsoport szerint

2023. január 1. napján

Korcsoport	Nők	Férfiak	Összesen
0-14 éves	2276	2309	4585
15-17 éves	503	613	1116
18 éves	196	214	410
19 éves	175	237	412
20-29 éves	1969	2086	4055

30-39 éves	<i>1883</i>	<i>2050</i>	<i>3933</i>
40-49 éves	<i>2311</i>	<i>2467</i>	<i>4778</i>
50-59 éves	<i>1962</i>	<i>2113</i>	<i>4075</i>
60-69 éves	<i>2080</i>	<i>1704</i>	<i>3784</i>
70 év fölöttiek	<i>2475</i>	<i>1422</i>	<i>3897</i>
Összesen:	<i>15.830</i>	<i>15.215</i>	<i>31.045</i>

2.2 Bel- és külterületi népesség száma, aránya

A város közigazgatási területéhez tartozik *Bodaszőlő (1668 fő), Pród (262 fő) és Hajdúvid (871 fő)* települések. A belterületi népesség aránya magasabb, de a külterületi népesség számaránya sem elhanyagolható. Ez hívja fel a figyelmet a szociális szolgáltatások olyan szervezésére, amely biztosítja az esélyegyenlőséget, a szolgáltatások elérhetőségét, a differenciáltabb, komplexebb, magasabb színvonalú ellátások megteremtését. Előnyben kell részesíteni a rászoruló személy saját környezetben történő gondozását, lehetőleg saját otthonukban, ismerős környezetükben kapják meg az igényelt segítségnyújtást, gondoskodást.

2.3 A roma háztartások jellemzői

A Hajdúböszörmény Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat szerint kb. 3000-3500 főre becsülhető a városunkban élő romák száma.

A romák által lakott önkormányzati bérlakások a város térszerkezetében jól körülhatárolhatóan találhatók, részben ezek alkotják a Déli-Lucernás roma lakóövezetét, ahol legjelentősebbek a szociális problémák. A demográfiai mutatók önmagukban kedvezőnek tekinthetők, ami azonban az elszegényedett, többszörösen hátrányos helyzetben lévő jelentős százalékban a cigány kisebbség soraiból kikerülő családok magasabb gyermekvállalási hajlandóságára vezethető vissza. Az aktív korosztályon belül 57,1% a legfeljebb az általános iskola nyolc osztályát végzettek aránya, míg diplomával a 25 év feletti népesség mindössze 1,6%-a rendelkezik. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 44,2%, ami a legmagasabb a város központi belterületén. A foglalkoztatottság mennyiségi és minőségi paraméterei messze kedvezőtlenebbek a városi átlagnál, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 47,2%. A rendszeres szociális segélyben részesülők aránya több mint kétszeresen haladja meg

az átlagos értéket. Otthonaikban a legtöbb helyen túlszűfolttság uralkodik (amely szinte megoldhatatlan nehézségeket jelent a helyi szintű családpolitika, gyermekvédelmi politika és lakáspolitikai számára), amelynek leggyakrabban az összeköltözések az okai (bár a sokgyermekes fiatal családokban is hasonló a helyzet). Gyakori pl., hogy a fiatalok visszaköltöznek a szülőkhöz. Ennek általában kettős célja van. Az egyik, hogy az idősödő, többnyire semmilyen ellátásban nem részesülő szülők is élhessenek a gyerekeik számára juttatott állami szociális támogatásokból, a másik, hogy gazdaságosabbnak tartanak egy háztartást fenntartani, mint kettőt, vagyis az összeköltözéstől a megélhetési költségek csökkenését remélik. Az összeköltözéseknek van egy másik aspektusa is, amely a településen élő hátrányos helyzetű, többnyire cigány lakosság sajátja, hogy a család, amelyben egyetlen kereső sem maradt, kölcsönöket vesz fel, eladósodik, majd a törlesztés és a megélhetés együttes finanszírozásának biztosítása érdekében eladogatja (ha van) még értékesíthető vagyontárgyait, legvégső esetben a házat is. Ezután nincs más esélye, odaköltözik valamelyik rokonukhoz, hogy a hajléktalanságot és annak következményeit elkerülje.

A zsűfolttság azonban számos súlyos problémát keletkeztet mind a költöző, mind a befogadó család tagjai számára, hiszen lehetetlen megteremteni a tanuláshoz, a pihenéshez, a gyógyuláshoz stb. szükséges intim teret, amely ezekben a családokban rendkívül sok konfliktus okozója. A szociális tér, amelyben a családok élnek és nevelik gyermekeiket nem teszi lehetővé a gyerekek számára a tanulást, egyrészt, mert ezen családok többségében nem fontos otthon tanulni, másrészt, mert nem is lehet. Az ilyen családok számára a leszakadási folyamat valószínűleg lezárult, kirekesztődésük tartós, majdhogynem végleges lesz, melyet láthatóan – helyi összefogás nélkül – a szociális ellátórendszer egymaga önerőből felszámolni nem tud.

A város lakásainak átlagos alapterülete 83 m^2 . A városban élő romák lakásainak alapterülete $63,3^2$, azaz egynegyedével kisebb, mint a városi átlag. A városban a két leggyakoribb lakásméret a $41 - 60 \text{ m}^2$ -es, ami a panellakások mérete, és a $86 - 100 \text{ m}^2$ -es lakások. Ezzel szemben a roma háztartásokban a 30 m^2 alatti és a $41 - 60 \text{ m}^2$ -es lakások a leggyakoribbak. Mivel a roma háztartások létszáma több, mint másfélszerese a városi átlagos háztartási létszámnak, a romák esetébe nagyon magas laksűrűséget találunk. Lássuk a roma háztartások komfortosságát és felszerelését.

A város roma és alacsony státuszú nem roma háztartásainak a komfortossága kifejezetten alacsony. Különösen a fűtési módok tekintetében beszélhetünk erről. A háztartások átlagos háztartásnagysága 2,85 fő, ami megfelel az Észak-alföldi régió adatának. Igen magas a kétfős, és az egyfős háztartások aránya, a gyermekes háztartásoknál a kétfőrekes háztartás a legjellemzőbb.

Összességében a szegregációs folyamat által veszélyeztetett társadalmi csoportok között figyelemmel kell lenni a roma lakosságra, hiszen életkörülményeiket tekintve csaknem minden mutatóban a városi átlag alatt marad.

2.4. Középületek, intézmények

Az intézményes nevelés, oktatás teljes vertikuma kiépült a bölcsődétől a főiskoláig.

	Óvodák	Iskolák	Középiskolák
Intézmények száma (db)	5	5	3
Tagintézmények száma (db)	2	1	2 tanműhely

Könyvtárak száma	1
Múzeumok száma	1
Művelődési házak száma	1
Színházak száma	-

2.5. Egészségügy

Az egészségügyi alapellátást 13 felnőtt, 5 gyermek háziorvosi, 7 fogorvosi körzet, védőnői, iskola-egészségügyi szolgálat és orvosi ügyelet látja el.

Hajdúböszörményben a járóbetegek szakellátó rendszer 2013. évben befejeződött fejlesztésével a lakosság szükségleteihez jobban igazodó, könnyen hozzáférhető, korszerű és gazdaságosan üzemeltethető, ügyfélközpontú szolgáltató központ került létrehozásra.

Ezzel a beruházással a szakorvosi rendelőintézet megújult építészeti, gépészeti és környezetében is. Az intézetben működő 17 szakrendelés új, korszerű orvosi gép és

műszerparkot, valamint informatikai eszközállományt kapott ebből az alkalomból, ami magasabb színvonalú diagnosztikus és gyógyító tevékenységet tesz lehetővé.

Az egészségügy szerves része még városunkban a Mentőállomás, a járási Népegészségügyi Osztály és 7 magángyógyaszertár. Kórház nincs a városban.

2.6. Helyi közösségek, civil szervezetek, egyházak

A kultúrával, művészettel, közművelődéssel, sporttal, egészségüggyel, szociális- és gyermekjóléttel stb. foglalkozó civil szervezetek megtalálhatóak a városban. Számos alapítvány, egyesület, közhasznú társaság stb. működik. A civil szféra tehát erősnek mondható, s ez kedvezően hat a helyi társadalom kulturáltságára. A városban a vallási felekezetek is hangsúlyosan jelen vannak.

Alapítványi és egyházi, nem önkormányzati fenntartású intézmények:

- Gondviselés Háza Idősek Otthona
- Szent Kamill Idősek Otthona
- Emmaus Baptista Szeretetház
- Katica Családok Átmeneti Otthona
- Kálvin János Református Szociális Szolgáltató Központ
- Kastélyotthon Idősek Gondozó Háza

Alapítványi és egyházi, nem önkormányzati fenntartású szociális alapellátást nyújtók:

- Tevékeny Szeretet Közössége
- Fehér Bot Támogató Szolgálat
- Csillagfény Demens Betegek Nappali Ellátása
- Kapocs Pszichiátriai Betegek Közösségi Ellátása
- Görögkatolikus Szent Miklós Szociális Szolgálat
- Baptista Szeretet Misszió

2.7. Közfoglalkoztatás

Az Önkormányzat a közfoglalkoztatási intézményrendszer körültekintő szervezésével legfontosabb feladatának tartja a tartósan munka nélkül lévők aktivizálását és annak

megakadályozását, hogy a munkájukat újonnan elveszített álláskeresőket tekintetében bekövetkezzen a munka világától való elszakadás folyamata. A közfoglalkoztatás tehát nem cél, hanem eszköz arra, hogy a munkára képes, de munkaerő-piacon hátrányban lévő, tartósan munkanélküli személyeket fokozatosan vissza lehessen vezetni az elsődleges munkaerőpiacra. Közfoglalkoztatási jogviszony többek között olyan munkára létesíthető, amely törvény által előírt állami feladat, a helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat.

A közfoglalkoztatás célja, szükségessége, indokoltsága:

A foglalkoztatással az Önkormányzat, mint munkáltató újabb munkalehetőséget tud biztosítani, minél több munkára képes és aktív korú szociálisan rászoruló ember számára. A programban a folyamatos foglalkoztatással a jövedelem és munkalehetőség is biztosított. Az önkormányzat számára pedig a közterületeken a köztisztasági feladatok ellátás, kommunális hulladékgyűjtés, zöldfelület gondozás, csatorna karbantartás, útkarbantartás, gallyazási munkálatok, az önkormányzati intézményekben és ingatlanokban a javítási és karbantartási feladatok folytatódhatnak. Az önkormányzat a közfoglalkoztatott személyek segítségével biztosítani tudja a házi segítségnyújtás területén elvégzendő feladatokat, és biztosítani kívánja a számára előírt kötelező és önkéntes feladatokat.

- A nemzeti és kisebbségi, etnikai valamint a hátrányos helyzetűek körében a jogaik érvényesítésének segítése, időskorúak és a gyermekek, az ifjúsági, sport és kulturális tevékenységek bevonásán keresztül. Azok közösségi életének, erkölcsi, társadalmi nevelésük fejlesztése.
- Településfejlesztés tekintetében a város idegenforgalmi fejlesztését szolgáló programokhoz kapcsolódó adatok rögzítése, feladatok végzése.
- A foglalkoztatással a korábban tartós munkanélküliek ismét maradhattak a munka világában.

A közfoglalkoztatással munkalehetőség nyílik az állásnélküliek számára, ugyanakkor értékteremtő, gyakran maradandó beruházások is megvalósulnak a város számára. A foglalkoztatással a közösségépítő folyamat nem áll meg, folyamatos a kapcsolattartás a munkanélküliekkel, keresve a számukra megfelelő közfoglalkoztatási munkalehetőséget

illetve közfoglalkoztatás keretében történő képzési lehetőséget. A városunkban rendelkezésre álló munkaerő értelmes, a közösség érdekében is hasznos munkát végezhet. A közfoglalkoztatással további értékmegőrző, állagmegőrző munka is megvalósul, mellyel az önkormányzat jelentős összeget takarít meg, és az önkormányzat általi közfeladat ellátás valósulhat meg. Helyi vagy azon túl mutató közösségi célok minél magasabb színvonalon valósíthatók meg a közfoglalkoztatással, amellyel a város lakosságának komfortérzete megtartható illetve növelhető.

A közfoglalkoztatottak esetében látványos csökkenés mutatkozik. A Start közfoglalkoztatási program elérte a célját, egyre többen tudtak az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni, ami a munkaerőpiac és az egyén szempontjából is pozitív előrelépés.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata végezte a 2021. évi Járási Startmunka mintaprogramok működtetését. A Polgármesteri Hivatalhoz azon belül a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztályához tartozik a közfoglalkoztatás feladatkör koordinálása, szervezése.

A közfoglalkoztatásban dolgozók számának jelentős csökkenését, az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedés számát jól mutatja, hogy míg 2017-ben 936 fő, 2018-ban 750 fő vett részt a Start munka programban, addig 2020-ban 383 fő, 2021-ben 342 fő, 2022-ben pedig már csupán 284 fő.

2.7.1. A romák munkaerő-piaci helyzete

A romák munkába helyezésének szinte egyetlen lehetősége a korábbi években az önkormányzat által szervezett közhasznú, közcélú foglalkoztatás volt. Azonban a közfoglalkoztatottak számának látványos csökkenése azt is mutatja számunkra, hogy a halmozottan hátrányos, jórészt roma lakosok közül is jelentős számmal helyezkedtek el az elsődleges munkaerőpiacon.

Ez is bizonyítja, hogy a közfoglalkoztatás nem cél volt a korábbi években, hanem eszköz arra, hogy a munkára képes, de munkaerőpiacon hátrányban lévő, tartósan munkanélküli személyeket fokozatosan vissza lehessen vezetni az elsődleges munkaerőpiacra.

Jellemzően szakképesítés hiányában a szakképzetlenek jelentős hátrányban vannak ugyan, de közülük is főleg a férfiak, elsősorban az építkezés terén segéd munkásként el tudnak helyezkedni.

A nők esetében szintén a segéd munka jöhet számításba, helyi cég igen nagy számban foglalkoztat tartósan intézmények takarításához nőket. Nemcsak helyi, hanem regionális takarítási feladatokat is ellát a cég, így a munkavégzés nem idényjellegű, hanem folyamatos.

Jelen van a városban az idénymunka is, elsősorban a mezőgazdaság területén, hiszen Hajdúböszörmény mezőgazdasági város, területén nagyobb cégek, és közepes vagy kisebb vállalkozások alkalmaznak/alkalmaznának idénymunkásokat.

Összefoglalás: *Összességében elmondható, hogy a városban az utóbbi két évben csökkent a munkanélküliek száma. A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak regiszterében 20 779 fő álláskereső szerepelt 2021. év 1-12. hónapjában átlagában, amely az előző év 1-12. hónapjának átlagához képest 3497 fővel 14,4%-os csökkenést jelent. A vizsgált időszakban a szakképzetlenek megyei létszáma átlagosan 6539 fő volt, ami 1177 fő, azaz 15,6 % -os csökkenést mutatott az előző évhez képest.*

2021. decemberében a nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási korú népességhez (munkavállaló korú népesség fő - a KSH népszámlálási, ill. népesség nyilvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint, 15-64 éves férfiak és nők) viszonyítva Hajdú-Bihar megyében 5,21 % volt. A megyében a legalacsonyabb értékkel, 3,82 %-kal Hajdúböszörmény Járási Hivatala rendelkezett.

2022. novemberében a nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási korú népességhez (munkavállaló korú népesség fő - a KSH népszámlálási, ill. népesség nyilvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint, 15-64 éves férfiak és nők) viszonyítva Hajdú-Bihar megyében 5,31 % volt. A megyében az egyik legalacsonyabb értékkel, 3,9 %-kal Hajdúböszörmény Járási Hivatala rendelkezett.

Az előző év november hónapjához viszonyítva a relatív mutató hat járási hivatalban növekedett. A legkisebb arányú növekedés 0,04%-ponttal a Hajdúböszörményi járásban realizálódott, ahol a tárgyhónapban a mutató értéke 3,9% volt. (Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai)

3. Szociális intézmények, szolgáltatások típusai, száma, befogadó képessége, területi elhelyezkedése

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata 3 intézménye által biztosítja a szociális és gyermekjóléti feladatok ellátását.

A **Szociális Szolgáltatási Központ**, mint integrált intézmény ellátja és működteti a család- és gyermekjóléti szolgálatot, a család- és gyermekjóléti központot, az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a szenvedélybetegek közösségi ellátását, az idősek és demens személyek nappali ellátását, a fogyatékos személyek nappali ellátását, *pszichiátriai betegek nappali ellátását*, tanyagondnoki szolgáltatást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a gyermekek átmeneti gondozását helyettes szülővel is.

A **Fazekas Gábor Idősek Otthona** idősek ápolását, gondozását nyújtó intézmény, mely önállóan gazdálkodó költségvetési szerv.

Az ellátás szintjei: általános időszerűak ellátása, demens betegek ellátása, 20 férőhelyen emelt szintű ellátás.

A **Városi Bölcsőde** a gyermekjóléti alapellátás keretein belül végzi a gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését és gondozását, valamint végezheti a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését és gondozását integrált csoportban legfeljebb 6 éves életkorig.

A szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások, valamint a szakosított ellátási formák közül az idősotthoni ellátás színvonalas módon biztosított jelenleg a településen élők számára.

Hiányzó – törvény szerint a település lélekszáma alapján kötelezően ellátandó – személyes gondoskodást nyújtó ellátások az alábbiak:

Hiányzó - kötelezően ellátandó - szociális alapszolgáltatások

Nappali ellátások közül: *szenvedélybetegek nappali ellátása*

Hiányzó - kötelezően ellátandó - szociális szakosított ellátási formák

Átmeneti elhelyezést nyújtó ellátások: *fogyatékos személyek gondozóháza, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek átmeneti otthona, éjjeli menedékhely, hajléktalan személyek átmeneti szállása*

3.1. Alapszolgáltatások:

3.1.1. A Tanyagondnoki szolgáltatás a Szociális Szolgáltatási Központ által 2008. júliusban kezdődött a szolgáltatás Pródon.

3.1.2. Az Étkeztetés lakosságszámtól függetlenül kötelezően biztosítandó ellátási forma, mely a város lakossága számára elérhető több konyha szolgáltatásának igénybevételével. A Szociális Szolgáltatási Központ által biztosított étkeztetést jelenleg 150 fő vesz igénybe.

3.1.3. A Népkonyha a Cívis Szociális Étkeztetési Központ által biztosított térítésmentes népkonyha szolgáltatást rászorultság vizsgálata nélkül bárki igényelheti adatai megadásával, aki betöltötte a 18. életévét és más egyéb szociális étkeztetési formát nem vesz igénybe. Hajdúböszörményben 11 osztóhely működik zavartalanul immáron 2 éve, biztosítva ezzel napi 4000 fő számára meleg ételt.

3.1.4. A Házi segítségnyújtás szintén kötelezően ellátandó feladat, melyet a város a Szociális Szolgáltatási Központ révén biztosít 126 fő részére.

3.1.5. A Családsegítés a városban biztosított a Szociális Szolgáltatási Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálatával. Az igénybevevők száma emelkedő tendenciát mutat.

3.1.6. Az Idősek és Demens Személyek Nappali ellátása 3000 lélekszám feletti települések kötelező feladata, melyet a Szociális Szolgáltatási Központ által látnak el. Az idősek klubja teljes kihasználtsággal, 40 fővel működik.

3.1.7. A Fogyatékos személyek nappali ellátása a Szociális Szolgáltatási Központ által biztosított ellátás - teljes kihasználtsággal - 16 fő részére.

3.1.8. A Közösségi ellátás a Szociális Szolgáltatási Központ által biztosított a szenvedélybetegek közösségi ellátása 40 fő részére.

3.1.9. A Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 40 fő részére biztosított a városban.

3.1.10. A Család- és Gyermekjóléti Központ: A Szociális Szolgáltatási Központ által biztosított ellátás, mely járási szinten működik. A Központ ellátja a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatait is.

3.1.11. A Gyermekek napközbeni ellátása – bölcsőde biztosított a részben önállóan gazdálkodó költségvetésű Városi Bölcsőde révén a város közigazgatási területén. Biztosított továbbá az óvodai és iskolai napközi otthoni ellátás keretén belül. A bölcsőde 74 férőhelyen biztosítja az ellátást, 4 fő sajátos nevelési igényű gyermek részesül ellátásban.

3.1.12. A Gyermekek átmeneti gondozása – helyettes szülő 2018. augusztus 1-jétől 4 gyerek átmeneti gondozását saját háztartásában biztosítja. A szolgáltatás szervezését a Szociális Szolgáltatási Központ végzi.

3.1.13. A Pszichiátriai betegek nappali ellátása 2019. november 1-től került bevezetésre a Szociális Szolgáltatási Központban a fekvőbeteg gyógyintézeti ellátást nem igénylő pszichiátriai betegek számára 25 fő részére.

Az alapszolgáltatás mutatószámai 2022.11.30-ei állapot szerint

Feladat	Ellátotti létszám /szolgálat
Tanyagondnoki szolgáltatás	217 fő
Étkeztetés	150 fő
Házi segítségnyújtás	91 fő
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	40 fő
Közösségi ellátás	42 fő
Idősek és demens személyek nappali ellátása	40 fő
Fogyatékos személyek nappali ellátása	18 fő
Pszichiátriai betegek nappali ellátása	25 fő
Család- és Gyermekjóléti Központ	1 160 fő
Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	3 653 fő
Bölcsőde	77 fő

Forrás: Intézményvezetői adatszolgáltatás 2022.

3.2. Szakosított szociális ellátások:

3.2.1. Ápolást- gondozást nyújtó idősök otthona ellátás működik Hajdúböszörmény város közigazgatási területén. Az ellátást 132 engedélyezett férőhellyel biztosítja, melyből 91 fő általános ellátásban, 21 fő demens ellátásban, és 20 fő emelt szintű ellátásban részesül.

Szociális szolgáltatások Hajdúböszörményben

1. Szociális Szolgáltatói Központ (étkeztetés, házi segítségnyújtás, fogyatékos személyek nappali ellátása, pszichiátriai betegek nappali ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, tanyagondnoki szolgáltatás, család- és gyermekjóléti központ, család- és gyermekjóléti szolgálat, gyermekek átmeneti gondozása - helyettes szülő): II. Rákóczi Ferenc u. 42.
2. Szociális Szolgáltatói Központ (idősök és demens személyek nappali ellátása): II. Rákóczi Ferenc u. 24.
3. Fazekas Gábor Idősök Otthona: Dorogi u. 91.
4. Gondviselés Háza Idősök Otthona: Batthyány u. 30-32.
5. Emmaus Idősök Otthona: Külső-Hadházi út 1.
9. Szent Kamill Idősök Otthona: Apafi Mihály u. 106.
10. Kálvin János Református Szociális Szolgáltató Központ: Budai Nagy Antal u. 82.
11. Kastélyotthon Idősök Gondozóháza: Újvárosi u. 24.
12. Csillagfény Demens Betegek Nappali ellátása: Baltazár Dezső u. 84.
13. *Kapocs Pszichiátriai Betegek Közösségi Ellátása: Baltazár Dezső u. 84.*
14. Katica Családok Átmeneti Otthona: Újvárosi u. 66.
15. *Szent Miklós Szociális Szolgálat: Vasvári Pál u. 3.*
16. *Baptista Tevékeny Szeretet Misszió Tevékeny Gondozási Szolgálat: Iskola u. 9.*
17. *Észak-Hajdúsági Támogató Szolgálat*

3.2.2. Szociális és gyermekjóléti feladat-ellátás finanszírozása

Az alábbi táblázat bemutatja az Önkormányzat által eredeti előirányzatként az elmúlt két évben igényelt normatív támogatás összegét a szociális feladatellátásra:

Feladat	2020. (eFt)	2021. (eFt)	Megjegyzés

Szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatási feladatok	36.522	41.442	Szociális Szolgáltatási Központ által ellátott feladatok
Étkeztetés	12.614	10.136	
Házi segítségnyújtás	26.880	29.239	
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás*	1.484	1.484	
Közösségi ellátások	7.539	6.114	
Időskorúak nappali ellátása	5.130	7.622	
Demens személyek nappali ellátása	2.067	1.493	
Fogyatékosok nappali ellátása	9.370	11.036	
Tanyagondnoki szolgálat	4.250	4.572	
<i>Pszichiátriai betegek nappali ellátása</i>	-	-	
<i>Bentlakásos ellátás</i>	339.031	349.164	<i>FGIO által ellátott feladatok</i>
<i>Bölcsődei ellátás</i>	111.795	104.345	<i>Városi Bölcsőde által ellátott feladatok</i>
<i>Gyermek étkeztetés</i>	19.565	21.269	

Forrás: Intézményvezetői adatszolgáltatás 2022.

(Finanszírozási szerződéssel támogatott szolgáltatás)*

A Szociális Szolgáltatási Központ által elvégzett feladatok normatív finanszírozása tendenciájában jelentősen nem változott. A bentlakásos ellátás normatívája feladatfinanszírozásra változott, mely kedvezőbb a korábbi támogatásnál. *A bölcsődei ellátás normatívája 2018-tól feladatfinanszírozásra változott, mely kedvezőbb a korábbi támogatásnál.*

Az alábbi táblázatban az intézmények 2021.évi beszámoló alapján bemutatott főbb bevételi és kiadási teljesítését foglaljuk össze.

Intézmény	Saját bevétel (eFt)	Kiadás (eFt)	Norm.tám. (eFt)	Önkorm. kieg.(eFt)
Fazekas Gábor Idősek Otthona	182.604	499.681	297.656	- 19.421
Szociális Szolgáltatási Központ	32.333	375.321	n.a.	n.a.
Városi Bölcsőde	8.958	178.772	125.623	44.191

Forrás: Intézményvezetői adatszolgáltatás 2023. év

3.2.3. A feladatellátás mutatószámai Hajdúböszörményben

Ellátási formák/mutatószámok	Ellátottak száma (fő)								
	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Családsegítés	6062	6030	5087	3764	2515	2464	2768	2895	2943
Étkeztetés	423	412	380	325	277	250	234	180	165
Házi segítségnyújtás	111	111	100	119	118	94	93	91	89
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	60	59	58	58	51	47	42	40	40
Közösségi ellátás-szenvedélybeteg	40	40	40	40	43	41	41	42	42
Idősek nappali ellátása	31	35	39	43	39	38	31	35	37
Demens személyek nappali ellátása	0	0	0	-	5	4	5	4	6
Fogyatékos személyek nappali ellátása	14	14	16	16	16	19	18	19	19
Pszichiátriai betegek nappali ellátása	-	-	-	-	-	-	-	25	25
Gyermekjóléti Szolgálat	544	481	492	533	399	-	-	448	487
Tanyagondnoki Szolgálat	68	69	78	77	80	89	91	96	93
Városi Bölcsőde	74	74	74	74	74	74	74	74	77
F. G. Idősek Otthona	132	132	132	132	132	132	132	132	132

Forrás: Intézményvezetői adatszolgáltatás 2022. év

A Fazekas Gábor Idősek Otthona feladatfinanszírozásának mutatószámai részletesen

<i>Ellátási forma</i>	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Emelt szintű ellátás</i>	20 fő	20 fő	17 fő	16 fő	13 fő
<i>Demens betegek ellátása</i>	32 fő	34 fő	34 fő	38 fő	47 fő
<i>Általános szintű ellátás</i>	80 fő	78 fő	80 fő	79 fő	73 fő
<i>Összesen</i>	132 fő	132 fő	131 fő	132 fő	132 fő

Forrás: Intézményvezetői adatszolgáltatás 2022. év

Ellátott feladat	Ellátotti létszám	Alap normatíva (kötségvetési törvény 3. sz. melléklet)
Szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatási feladatok (Család- és Gyermekjóléti Központ/Szolgálat)	lakosság szám	<i>41 442 000 Ft</i>
Tanyagondnoki szolgáltatás	<i>1 szolgálat</i>	<i>4 572 000 Ft</i>
Szociális étkeztetés	<i>150 fő</i>	<i>10 136 000 Ft</i>
Házi segítségnyújtás	<i>82 fő</i>	<i>29 239 000 Ft</i>
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	<i>40 fő</i>	<i>1 484 000 Ft</i>
Közösségi ellátás	<i>40 fő</i>	<i>6 114 000 Ft</i>
Fogyatékos személyek nappali intézményi ellátása	<i>15 fő</i>	<i>11 036 000 Ft</i>
Időskorúak nappali intézményi ellátása	<i>34 fő</i>	<i>7 622 000 Ft</i>
Demens személyek nappali intézményi ellátása	<i>2 fő</i>	<i>1 493 000 Ft</i>
<i>Pszichiátriai betegek nappali ellátása</i>	<i>n.a</i>	<i>n.a.</i>
Idősek Otthona	<i>132 fő</i>	<i>349 164 000 Ft</i>
Bölcsőde	<i>74 fő</i>	<i>125 614 000 Ft</i>

Forrás: Intézményvezetői adatszolgáltatás 2022. év

Az idősek otthona finanszírozása a korábbi normatíváról áttért a feladatfinanszírozásra.

4. Demográfiai helyzet, demográfiai folyamatok

A település lakosságszáma 2022-ben: *30.355 fő*

0-17 évesek száma: *5444 fő*

18-62 évesek száma: 18.425fő

62 évesnél idősebbek száma: 6486 fő

A nemzetközi és a hazai demográfiai folyamatok egyik jelentős sajátossága az öregedés. E folyamat 3 jellemző mutatószáma az időskorúak aránya, az átlagéletkor, az eltartási arány teljes bizonyossággal és hosszú távú következményekkel jár együtt a szociális ellátás terén.

Magyarország demográfiai sajátosságai kedvezőtlen tendenciát mutatnak. A természetes népszaporulat erőteljesen csökken, kedvezőtlen a korstruktúra, az öregedési index növekvő, a migráció aránya negatív.

A helyi demográfiai helyzetet is a lakosság folyamatosan előregedése jellemzi. Ennek komoly kihatása várható a helyi szociális ellátórendszer hosszú távú pénzügyi fenntarthatóságára.

A magyar társadalom lélekszáma 2050-ig – folyamatos fogyása miatt – 8 millió körüli lakosságszámot érhet el, így a jelenlegi 20 %-ról 26 %-ra (2,4 millió főre) nőhet a 60 éves és annál idősebb személyek aránya, a gyermekek számának csökkenése mellett. Az idősödő lakosság tehát egy csökkenő számú társadalom egyre növekvő rétegét képezi. Ez súlyos problémát vetít előre, mivel tovább csökken azon népesség társadalmon belüli aránya, amely aktív munkájával megteremti a lakosság- ezen belül az időskorúak- körében fölmerülő ellátási igények anyagi fedezetét. Magyarországon 100 munkaképes korúra 67 fő eltartása jut, ebből 22 fő gyermek, 45 fő pedig idős.

A demográfiai szakirodalom szerint a magyar lakosság egészségi állapota és halálozási aránya romló tendenciát mutat. Jelentős feladatként jelentkezik a növekvő ellátási igényeknek megfelelő szociális, tartós ápolási és egészségügyi ellátórendszer ki- és átalakítása.

Demográfiai adatok a városban

Hajdúböszörmény lakosságszáma 2022-ben 30.355 fő

Lakónépesség alakulása

Év	Állandó lakónépesség	Élve születettek 1000 lakosra
2009.	32.150	8,8

2010.	32.027	9,2
2011.	31.956	8,7
2012.	31.773	8,3
2013.	31.681	8,4
2014.	31.497	9,2
2015.	31.388	9,04
2016.	31.199	na.
2017.	31.026	na.
2018.	30.813	na.
2019.	30.854	na.
2020.	30.704	na.
2021.	30.543	na.
2022.	30.355	na.

Megállapítható, hogy a várost sem kerülték el a demográfiai válság hatásai. Ennek és egyéb tényezőknek eredményeként folyamatosan nő az időskorúak száma. Az idős emberek életüknek abban a szakaszában maradnak egyedül, melyben fokozott mértékben van szükségük a család és társadalom segítségére. Mind központi, mind helyi szinten érvényesülnie kell azoknak a törekvéseknek, melynek során megvalósulhat az idős emberek méltóságának biztosítása, a társadalom megbecsülése, az anyagi, fizikai és lelki kiszolgáltatottság megelőzése, megszüntetése.

A helyzetet tovább bonyolítja, hogy a város roma közössége a felmérések alapján viszonylag szegregáltan, bár a nem romákkal térben keverten jelenik meg. Mindez azt jelenti, hogy a romákkal egy lakóövezetben a hasonló társadalmi státuszú nem romák élnek, akik körében a vegyes házasságok és együttélés miatt jelentős az etnikai önklasszifikáció bizonytalansága.

Összefoglalva: A szociális ellátórendszerre egyre több feladat hárul, éppen ezért a szociális alap- és szakellátás - pl. étkeztetés, házi segítségnyújtás, időskorúak ellátása - fejlesztésére irányítják a figyelmet. A fő cél, hogy az idősök a lehető leghosszabb ideig maradhassanak otthonukban, megszokott környezetükben.

Figyelembe véve a jelenkor szociológiai helyzetképét, nem csak az idősök száma változik, hanem a társadalmi helyzetkép is. Új jelenség a családok mobilitása, ami kb. fél évszázada jelent meg. Tudjuk, hogy az emberek többsége egy településen élte le az életét, ma pedig nem ritka, hogy a családtagok több száz kilométerre élnek egymástól. A családi struktúra is jelentősen változott. A házasságok, válások, a házasságon kívüli születések arányának nagymértékű változása miatt az idős lakosság lakásviszonyai (közmvékek nélküli ingatlan) nehezítik a saját háztartásban történő ellátást. Felmerül a kérdés, hogy az ilyen társadalmi, szociológiai környezetben hogyan/hol lehet megoldani az idősök gondozását, ha nincs a közelében családi háttér.

5. A személves gondoskodás megszervezésére köteles szervek

(1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról)

A települési önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles biztosítani:

- családsegítést
- étkeztetést
- házi segítségnyújtást.

Az a települési önkormányzat, amelynek területén:

- háromezer főnél több állandó lakos él, családsegítést, étkeztetést, házi segítségnyújtást és idősök nappali ellátását.
- tízezer főnél több állandó lakos él családsegítést, étkeztetést, házi segítségnyújtást, idősök nappali ellátását, valamint nappali ellátás más célcsoport részére (*fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, demens személyek, szenvedélybetegek*)
- harmincezer főnél több állandó lakos él az előzőekben felsorolt szociális szolgáltatásokat, továbbá időskorúak gondozóházát, éjjeli menedékhelyet, hajléktalan személyek átmeneti szállását köteles biztosítani.

Gyermekvédelmi feladatok

A család- és gyermekjóléti központ ellátja:

- a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) család- és gyermekjóléti szolgálat Gyvt. 39. § és a 40. § (2)

bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait Hajdúböszörmény településen,

- a Gyvt. 39. § (3a) bekezdése és 40/A. §-a szerinti család- és gyermekjóléti központ feladatokat a Hajdúböszörmény járás tekintetében (Hajdúböszörmény és Hajdúdorog).

A család- és gyermekjóléti központon belül a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet (a továbbiakban: NMr.) 12. § és a 19. § b) pontja szerinti feladat-megosztás a központ és a szolgálat feladatait ellátó önálló szakmai egységek között áll fenn.

5.1. Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A család- és gyermekjóléti szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) ellátja a Gyvt. 39. § és 40.§ (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait.

➤ A gyermekjóléti szolgáltatás feladatai (Gyvt. 40. § (2) bekezdés):

A gyermekjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

➤ A családsegítés feladatai (Szt. 64. § (4) bekezdés):

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

5.2. Család- és Gyermekjóléti Központ

A család- és gyermekjóléti központ ellátja a család- és gyermekjóléti szolgálat Gyvt. 39. § és a 40. § (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait, továbbá a Gyvt. 39. § (3a) bekezdése és 40/A. §-a szerinti feladatokat.

6. A pénzbeli és természetbeni ellátások jellemzői a városban

6.1. Pénzbeli ellátások

A helyi önkormányzat a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján települési támogatást nyújt a szociálisan rászoruló személyek számára.

A települési támogatás keretében az önkormányzat a támogatandónak ítélt, külön rendeletben szabályozott élethelyzetekre nyújt támogatást. Települési támogatás keretében nyújtott támogatás különösen

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,*
- a gyógyszerkiadások viseléséhez,*
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.*
- a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére.*

Települési támogatások:

A., Rendszeres települési támogatás

1.Lakhatási támogatás

A lakhatási támogatás a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások - villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzintézeti kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költség viseléséhez - nyújtott települési támogatás.

- a) ha a háztartásában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át, 7.500,- Ft. összegben állapítható meg,
- b) ha a háztartásban az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-ától az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 275%-áig terjed, 4.000,- Ft. összegben állapítható meg.

2. Adósságcsökkentési támogatás: Lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére nyújtott támogatás. Javasoljuk az adósságkezelési szolgáltatás esetén alkalmazott feltételek változatlan bevezetését. Az érintettek köre főként aktívkorú, akik munkaviszony elvesztése vagy hitelintézettel kötött lakáscélú kölcsönszerződésből származó hátralék miatt kerülnek adósságba. *Az önkormányzat lakhatást segítő adósságcsökkentési támogatásban részesítheti azt a személyt, akinek az adóssága meghaladja az ötvenezer forintot, akinek a lakhatással összefüggő adósságok valamelyikénél fennálló tartozása legalább hat havi, vagy a közüzemi tartozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, továbbá akinek a háztartásban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-t, egyedülálló esetén a 200%-át. Az adósságcsökkentési támogatás mértéke nem haladhatja meg az adósság 50%-át, összege legfeljebb 200.000.- ft, lakáscélú kölcsönszerződésből származó hátralék esetében 300.000.- ft.*

3. Gyógyszertámogatás: azon nagykorú személyeknek nyújtott támogatás, akiknek a vényköteles havi rendszeres gyógyító ellátás (gyógyszerköltség) költsége legalább 7500.- ft, és az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg családban élő esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át, egyedülálló esetén 200%-át. A gyógyszer-támogatás összege havi 3.500.- ft.

B., Rendkívüli települési támogatás:

Az Szt. 45. § (3) bekezdés szerint a képviselő-testület települési támogatást köteles nyújtani a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére.

Rendkívüli települési támogatásra való jogosultság akkor állapítható meg, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének 150%-át, egyedülálló esetében 200%-át nem haladja meg.

1.Eseti jellegű rendkívüli települési támogatás adható annak a személynek, aki életfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan életfenntartási gonddal küzd. Összege rászorultsághoz igazodóan 1.000.-ft-tól – 20.000.-ft-ig terjedő összeg lehet. Amennyiben a kérelmező eseti gyógyszerkiváltáshoz kér támogatást, kizárólag gyógyszerutalvány formájában adható.

Temetési költségekhez való hozzájárulásként megállapított rendkívüli települési támogatás adható annak, aki az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles vagy tartásra köteles hozzátartozó ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, vagy családja életfenntartását veszélyezteti.

Az Önkormányzat támogatást nyújt azoknak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek, akik nevelési intézmény által szervezett vagy tanulmányi kiránduláson vesznek részt. Ennek összege gyermekenként minimum 2000.- ft, maximum 10.000.- ft. lehet.

Az eseti jellegű rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott vásárlási utalvány 1.000.- ft-os és 5.000.- ft-os címletekben, nyomdai előállításban készül. A mindenkor alkalmazandó utalványok mintáját Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete határozatban hagyja jóvá. A vásárlási utalvány beváltható az Önkormányzat Képviselő-testülete által kijelölt kereskedelmi egység(ek)ben és gyógyszertár(ak)ban.

Az önkormányzat nem csak a szociális törvény alapján biztosít ellátásokat a településen, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján a gyermekvédelmi rendszer működtetése érdekében rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg.

Pénzbeli és természetbeni ellátások a városban 2022. évben

Támogatási forma	Fő
<i>Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény</i>	1222
<i>Rendkívüli települési támogatás</i>	721
<i>Köztemetés</i>	38

<i>Rendszeres gyógyszer-támogatás</i>	<i>4</i>
<i>Rendszeres települési lakhatási támogatás</i>	<i>206</i>
<i>Rendszeres települési adósságcsoökkentési támogatás</i>	<i>1</i>
Összesen:	2192

A nyilvántartás alapján 2022-ben településünkön összesen 855 gyermek és fiatal felnőtt részére került hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása.

Összefoglaló megállapítások

1. A központi és az önkormányzati források szűkülésével fordítottan arányosan növekedik a szociális ellátásra szorulóknak száma.
2. Az önkormányzat által finanszírozott szociális ellátások felülvizsgálatát elvégeztük, illetve folyamatosan monitorozzuk. Az ellátásokhoz való jogszerű hozzájutás feltételeit szigorítottuk, a jogszerű felhasználást folyamatosan ellenőrizzük.
3. A helyi rendeletek módosításából eredő szigorított feltételek mellett is nő a kérelmezők és jogosultak száma.
4. A lakáscélú támogatások évek óta áthúzódó teljesítése és a forrás alultervezése folyamatos kerethiányt eredményez.

7. A személyes gondoskodási formák kiépültsége a városban

Alapszolgáltatások												Szakosított ellátás			
Lakosságszám (fő)	Tanyagondnoki szolgáltatás	Étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Közösségi ellátás	Pszichiátriai betegek nappali ellátása	Idősek és demens személyek nappali ellátása	Fogyatékos személyek nappali ellátása	Család- és Gyermekjóléti Központ	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	Gyermekek átmeneti gondozása – helyettes szülő	Bölcsőde	Idősek bentlakásos otthona	Fogyatékos személyek otthona	Időskorúak gondozóháza
	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		

Forrás: Intézményvezetői adatszolgáltatás 2022.

A városban a tanyagondnoki szolgáltatás Pródon működik jelenleg, a személyi és tárgyi feltételek adottak.

Étkeztetés biztosított a városban a Városgazdálkodási Kft. főzőkonyháiról vásárolt élelmezéssel történik a szolgáltatás biztosítása az étel elvitelével és lakásra szállításával történik.

Feladat:

- fel kell mérni a főzőkonyhák kapacitását
- ellátotti létszám emelésére való törekvés, a kapacitás hatékonyságának kihasználása
- minőség javítása, igénybevevői elégedettség növelése
- diétás étkeztetés szélesebb körben való elterjesztése

Házi segítségnyújtás működik a városban, az ellátottak száma 126 fő, mely a lakossági összetételhez viszonyítva alacsony.

Feladat:

- ellátotti létszám emelése
- szoros együttműködés kiépítése a házi orvosi körzetekkel, az otthon szakápolási szolgálattal

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: a házi segítségnyújtás mutatószámai feltételezik, hogy a városban is jól üzemeltethető a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.

Feladat:

- készenléti rendszerben történő működtetés esetén 40 db készülékenként 2 fő szociális gondozó szükséges, a feladatellátás megbízással és tiszteletdíjas jogviszonyban is történhet,
- a jelzőrendszeres készülékek kihelyezésének növelése.

Idősek és demens személyek nappali ellátása: a városban 40 fő részére biztosított ez az ellátási forma.

Feladat:

- az ellátotti létszám további emelésére való törekvés
- tárgyi feltételek felülvizsgálata a létszámemelés miatt

Fogyatékos személyek nappali ellátása működik, 16 főt láthatnak el Hajdúböszörményben.

Feladat:

- igényfelmérés készítése, további gondozási csoport kialakítása
- autista csoport kialakítása
- a többi fogyatékosági csoport megvizsgálása, s ennek ismeretében az ellátás bővítése
- figyelemmel lenni az igénybe vevők életkorára és fejlettségi szintjére.

Közösségi ellátás: egy szolgálat működik a városban *szenvedélybetegek részére*, 40 fő nyilvántartott ellátottjuk van.

Feladat:

- megvizsgálni a szolgáltatás bővítésének lehetőségét,
- ellátotti létszám emelésére való törekvés,
- szoros együttműködés kiépítése a házi orvosi körzetekkel, otthon szakápolási szolgálattal.

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat: települési szinten Hajdúböszörmény város önkormányzatának feladatkörében maradt a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, általános segítő feladatok biztosítása. A család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat. A Szolgálat a Szociális Szolgáltatási Központ önálló szakmai egységeként működik.

Feladat:

- igényfelmérés a lakosság körében
- szabadidős programok szervezése

Család- és Gyermekjóléti Központ: hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosít a hajdúböszörményi járás tekintetében. A család- és gyermekjóléti központ ellátja a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatain túl a Gyvt. 39. § (3a) bekezdése és 40/A. §-a szerinti család- és gyermekjóléti központ feladatokat a Hajdúböszörmény járás tekintetében (Hajdúböszörmény és Hajdúdorog). A Központ a Szociális Szolgáltatási Központ önálló szakmai egységeként működik.

Feladat:

- speciális feladatok megszervezése, biztosítása Hajdúböszörmény Járás településein: utcai (lakótelepi) szociális munka, gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat, kórházi szociális munka, kapcsolattartási ügyelet, ennek keretében közvetítői eljárás, pszichológiai tanácsadás, jogi segítségnyújtás, családterápia, családkonzultáció, *szociális diagnózis készítése, óvodai és iskolai szociális segítség*

Gyermekjóléti alapellátások:

- Az a település, ahol 30 000 főnél több állandó lakos él, bölcsődét, gyermekek átmeneti elhelyezését, családok átmeneti elhelyezését köteles működtetni. A Gyvt. 94. § (3.a) bekezdése szerint ha a bölcsődei ellátásra az adott településen legalább öt gyermek tekintetében igény jelentkezik, vagy a település – jogszabályban meghatározottak szerint megállapított – 3 év alatti lakosainak száma meghaladja a 40 főt, a (3) bekezdés a) pontja alá nem tartozó települési önkormányzat köteles gondoskodni a gyermekek bölcsődei ellátásáról a Gyvt. 42. § (2) bekezdése szerinti bölcsődei ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatások bármelyik formájának biztosításával, önállóan, társulásban vagy ellátási szerződés útján. Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde. A Gyvt. 43. § (2) bekezdése értelmében a bölcsőde szervezetileg működhet:
 - a) önálló bölcsődeként, annak tagintézményeként,
 - b) bölcsődei igazgatóság, illetve egyesített bölcsőde szervezeti formában, annak tagintézményeként,
 - c) többcélú óvoda-bölcsődeként, vagy
 - d) többcélú, közös igazgatású intézmény önálló szervezeti és szakmai egységeként.
- A 0-17 évesek átmeneti gondozásáról, akár helyettes szülő alkalmazásával is gondoskodhat az önkormányzat. A helyettes szülő a családban élő gyermek átmeneti gondozását saját háztartásában biztosítja. A *család- és gyermekjóléti szolgálat* szervezi a helyettes szülői hálózatot, illetve működteti.

Gyermekek napközbeni ellátása:

- *A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető bölcsődében, családi napköziben, házi gyermekfelügyelet keretében, valamint a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény hatálya alá tartozó intézményben.*

Bölcsőde

A Városi Bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás részeként hozzájárul a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez.

Ellátja Hajdúböszörmény város területén élő, családban nevelkedő - 20 hetes kortól 3 éves korú - gyermekek napközbeni ellátását és szakszerű nevelését és gondozását.

Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, a bölcsődei nevelési-gondozási év végéig maradhat az intézményben, illetve amennyiben fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. életévének betöltését követő augusztus 31-ig tovább nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Az intézmény feladatköre 2007 szeptemberétől kibővült.

Az alapellátáson túl, integrált csoportban biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, gondozását, amennyiben rendelkeznek a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményével.

A sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet, a differenciált ellátás biztosítja. A bölcsődébe történő felvételtől az intézményvezető dönt.

A bölcsőde működésének jogi szabályozása sokrétű és összetett, alapját az 1997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a 15/1998.(IV.30.) NM rendelet képezi. A felvétel rendjét, feltételeit, az intézmény működését helyi rendelet (41/2013. (XII.20.) Önk. rendelete a gyermekvédelemi ellátások helyi szabályairól) szabályozza és rögzíti az intézmény Szervezeti Működési Szabályzata.

A bölcsődébe való felvételre jelentkezéseket minden év április 01. - május 31. illetve szeptember 01. - szeptember 30. közötti időszakban várjuk. A GDPR követelményeinek megfelelő formátumú „Bölcsődei felvételtérő adatlap” és Munkáltatói igazolás” nyomtatványokat adtunk ki az ellátást kérelmező szülőknek.

A bölcsőde iránti igényt a szülő/törvényes képviselő – a felvételi időszakon túl – év közben is jelezheti az intézmény vezetőjének, de ebben az esetben a gyermek csak a szabad férőhelyek és a jogszabályi előírások függvényében kerülhet felvételre.

Mit nyújt a bölcsőde a gyerekeknek?

- *állandóságot – hiszen amíg a gyermek bölcsődés, kisgyermeknevelője és csoportszobája változatlan,*
- *jól felépített napirendet, ami által megfelelő életritmus alakul,*
- *életkornak megfelelő minőségű és mennyiségű korszerű táplálkozást,*
- *szabad levegőn való tartózkodást, mozgást, játékot,*
- *alapvető kultúrhigiénés szokások kialakítását,*
- *társas együttélés szabályainak megismerését, elsajátítását*
- *sok mese, dal, mondóka, játék segítségével beszédfejlődést, szókincsgyarapodást,*
- *rendszeres orvosi felügyeletet*
- *a sajátos nevelési igényű kisgyermekek számára minél fiatalabb életkortól megfelelő nevelést, gondozást.*
- *Következetes és szeretetteljes bánásmódot*
- *Nyugodt, derűs harmonikus környezetet*

Mit nyújt a bölcsőde a szülőknek?

- *közösségbe kerülés előtt a szülők és a gyerekek ismerkedhetnek a bölcsődével,*
- *a bölcsődébe érkezés előtt a kisgyermeknevelők meglátogatják a családokat, ahol lehetőség van kölcsönös információ átadásra*
- *szülővel történő fokozatos beszoktatással segítjük a gyerekek alkalmazkodását az új környezethez,*
- *a szülők és a kisgyermeknevelők a reggeli és a délutáni találkozások alkalmával kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyerekekkel kapcsolatos eseményekről,*
- *a családi füzeten keresztül a szakemberek írásban is tájékoztatást nyújtanak a szülők számára a gyermekük fejlődéséről, változásokról,*
- *a sajátos nevelési igényű gyerekek szülei figyelemmel kísérhetik gyermekük egészséges közösségbe történő fejlődését.*

Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatások

Játzócsoporth

A játzócsoporthba szűlűvel egyűtt őrkeznék a gyerekek, ahol ismerkednek a bölcsűdei környezettel, játékokkal őr társaikkal. A szűlűk betekintést nyerhetnek a bölcsűdei életbe, segítséget kaphatnak gondozási- nevelési problémáik megoldásában, kikapcsolódhatnak őr barátságot köthetnek. A játék mellett hétrűl-hétre kűlűnbűzűű alkotótevékenység lehetőségét is biztosítjuk. Az édesanyák őr a gyerekek kűzűs őrlményt szereznek az egyűttes alkotás, őr egyűtt játsszás kűzben. Szervesen beépűl a bölcsűde életében őr egyben nagyon jó lehetűséget ad arra, hogy a városunkban őrű kűsgyermekeket nevelű szűlűk megismerkedhessenek a bölcsűdei élettel. A városban ezzel egyfajta hiányt pótolunk, mert ennek a korosztálynak nincs kűzűsségi tere.

Idűszakos gyermekfelűgyelet

Az idűszakos gyermekfelűgyelet azoknak nyűjt segítséget, akik nem tudják megoldani a gyermekeik felűgyeletét rendszeres vagy esetenkénti elfoglaltságaik idejére. A bölcsűdében nagy tapasztalattal őr tűbb éves gyakorlattal rendelkezű szakképzett kűsgyermeke nevelűink fogadják ők, a tűbbi bölcsűdével egy csoportban.

Térítési díj: 400 Ft / őr

Gyermekevédelem őr őrdekevédelem a bölcsűdében

A gyermekevédelmi feladatok ellátását a gyermekek védelmérűl őr gyáműgyi igazgatásról szűlű, 1997. őrű XXXI. törvény szabályozza.

Az intézményben szociálpedagógusi végzettséggel is rendelkező kűsgyermeke nevelű koordinálja a gyermekevédelmi munkát, az ezzel őrsszefűggésben lűvű feladatokat. Minden őrben a Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett gyermekevédelmi konferenciára írásos beszámolót készít. Jelzőrendszeri tagként, elhanyagolás, veszélyeztetettség esetén jelzéssel őrűnk a gyermekjóléti szolgálat felé.

Feladatok:

- *Prevenció őr a lehetséges korrekció*
- *A kűsgyermeke jólétének biztosítása*
- *A veszélyeztetettség felismerése őr jelzése*

- *A gyermekbántalmazás jeleinek felismerése, jelzése*

Jelzőrendszer működtetése

- *A kisgyermeknevelő, ha bármilyen problémát észlel a gyerekeivel kapcsolatban, erről tájékoztatást nyújt az intézményvezetőnek*
- *Védőnővel és a házi gyermekorvossal való konzultálás*
- *Szülővel történő beszélgetés*
- *Rendőrség, illetve a helyi gyermekjóléti szolgálat tájékoztatása írásban*
- *Gyermekjogi képviselő*

Érdekképviselési fórum:

Az intézményben érdekképviselési fórum működik, amelyben a szülők, dolgozók és a fenntartó képviselői vesznek részt. Feladata az ellátott gyermekek érdekeinek képviselete.

A szülők panasszal fordulhatnak, a fórum felé ezeket az érdekképviselési fórum megvizsgálja, közvetítik az intézmény vezetője felé, aki pedig a fenntartó felé. Ezután intézkedéseket kezdeményeznek. Előre felkért tagok megválasztása a szülők által, a nevelési év első szülői értekezletén történik.

Tagok:

Ellátásban részesülő gyerekek képviselői: 4 fő

Intézmény fenntartó képviselője: 1 fő

Intézmény dolgozóinak képviselői: 2 fő

Nevek, elérhetőségek minden egység hirdető tábláin vannak kifüggesztve

Feladat:

- *szakmai továbbképzések, játszócsoport, az egészséges életmód népszerűsítését segítő tevékenységek (torna, jóga, gyógytorna) működtetése helyszíneként az intézmény emeleti foglalkoztató nagytermét biztosítani,*
- *A meglévő fejlesztőszoba kihasználtságának növelése a helyiség szakembereknek történő kiadásával.*

- *Só szoba kialakítás lehetőségének a megteremtése és szolgáltatás nyújtása a város bölcsődés korú gyerekeinek*
- *a meglévő és az új szolgáltatásokról hirdetések bevezetése /helyi újság, internetes honlap/.*
- *az emeleti konferenciaterem kiadása családi rendezvények (gyermek születési, névnap, zsidó) lebonyolítására plusz szolgáltatások biztosításával*
- *Szülőknek elsősegély előadás és a gyakran előforduló nevelési- gondozási nehézségek leküzdésében történő segítségnyújtás szakembere (pszichológus, gyógypedagógus, védőnő, dietetikus) előadásainak szervezésével a városban élő kisgyermeket nevelő családok részére*

Gyermekek átmeneti otthona: A gyermekek átmeneti otthonában az a családjában élő gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna. A gyermekek átmeneti otthona segítséget nyújt a gyermek családjába történő visszatéréséhez. A gyermekek átmeneti otthona legalább 12, de legfeljebb 40 gyermek teljes körű ellátását biztosítja.

- A város ezen kötelező feladata, a gyerekek átmeneti gondozása jelenleg 1 fő helyettes szülővel biztosított 4 gyerek számára.

Feladat:

- A szolgáltatás bevezetését követően további helyettes szülők keresése.

Családok átmeneti otthona: Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és emiatt a gyermeket el kellene választani szülőjétől. Családok átmeneti otthona legalább 12, de legfeljebb 40 felnőtt és gyermek együttes ellátását biztosítja.

- A feladatellátását a Katica Családok Átmeneti Otthona biztosítja.

Feladat:

- E szakfeladat ellátási területét célszerű a kistérség közigazgatási területére kiterjeszteni, annak érdekében, hogy teljes kihasználtsággal működjön.

Idősek ápolást-gondozást nyújtó ellátása: A Fazekas Gábor Idősek Otthona teljes kihasználtsággal működik.

Feladat:

- A TIOP 3.4.2-11/1-2012-0149 számú pályázat megvalósításával az intézmény korszerűsítése, akadálymentesítése, az 1/2000. SZCSM rendelet tárgyi feltételei előírása megtörtént.

FELADATOK ÖSSZEGZÉSE

A feladatokhoz az alábbi intézményi feladatellátás bővítéseket célszerű megvalósítani:

Hajdúböszörmény szociális és gyermekjóléti tevékenységi körének bővítését. Célszerű további feladatok bevezetésének lehetőségeit megvizsgálni. A kötelező feladatellátásnak a város nem teljes körűen tesz eleget. Vizsgálatra szorul a kistérségben történő feladatellátás lehetőségeinek kihasználására vonatkozó lépések megtétele.

A közös feladatellátás nem csak gazdasági hatékonyságot jelent, hanem a térség lakosai számára a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést is biztosítja.

Átgondolásra érdemes:

A./

- Az önkormányzatnak fel kell készülnie a szociális problémák megnövekedésére és azok kezelésében való gyors és hatékony közreműködésre. Miután ezt a leggyorsabban kell kezelnie, csak a jelenlegi intézményi keretek között tudja a megoldást keresni.
- Párhuzamosan a szociális foglalkoztatás bővítésére és a feltételrendszerekhez történő gyors alkalmazkodásra szükséges az előkészületeket megtenni.
- Az épületek szélesebb körű kihasználása érdekében, érdemesnek tűnik a lehetőségek feltérképezése.
- Az eltérő infrastruktúrával rendelkező építmények, fenntartási költségeinek csökkentésére szükséges törekedni.

- A szakmai létszámnormára vonatkozó előírások betartásával a személyes gondoskodást nyújtó intézmények a saját szervezeti felépítésük és működési rendjük szerint gazdálkodhatnak a humán erőforrásokkal.
- Ha több szolgáltatás kerül egy intézmény keretében megszervezésre, az intézmény vezetői feladatait bármelyik működtetett szolgáltatásra meghatározott képesítési előírásoknak megfelelő személy betöltheti.
- A gyermekjóléti ellátások közül az átmeneti gondozás tekintetében javasoljuk, hogy a 0-17 évesek átmeneti gondozásáról további helyettes szülők alkalmazásával gondoskodjanak.
- *Jelenleg Hajdúböszörmény területén a szociális és gyermekjóléti ellátás nem teljes körűen kiépített szolgáltatásként működik. Hiányzó - kötelezően ellátandó - szenvedélybetegek nappali ellátása.*
Hiányzó – kötelezően ellátandó – szociális szakosított ellátási formák:
Átmeneti elhelyezést nyújtó ellátások : fogvatékos személyek gondozóháza, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek átmeneti otthona, éjjeli menedékhely, hajléktalan személyek átmeneti szállása.
- Szükségszerű a feladatellátási kötelezettség magasabb szintű ellátása, így a szolgáltatások továbbépítése lehetőséget nyújt a térségben történő vezető szerep kiépítésére. A szolgáltatások bővítése nem jelent sok anyagi és tárgyi ráfordítást, viszont többletforráshoz juttatja a fenntartót. Az így igényelhető állami támogatás jelentős összeggel növekedik a jelen állapot képest.
- A feladatok átszervezésével, a meglévő intézményi struktúra racionalizálásával további ösztönző támogatás igényelhető, mely csökkenti az önkormányzat anyagi ráfordítását az egyes kötelező feladatok biztosítása tekintetében.

B./

- A helyzetfelmérés eredményeként látható, a karitatív, civil szervezetek a település nagyságrendjéhez igazodó számú jelenléte. Öröndetes tény, hiszen ők biztosítják a társadalmi önszerveződés és érdekérvényesítés kereteit, lehetővé teszik a kisebb-nagyobb társadalmi csoportok sajátos igényeinek megfelelő szolgáltatás nyújtását, bizonyos

társadalmi problémák közösségi kezelését. Lényegükből adódóan jól ismerik a helyi igényeket, helyi szinten megjelenő problémákat. A szociális és gyermekjóléti feladatellátásban az önkormányzat nagyobb mértékben működhetne együtt a szervezetekkel, amennyiben feladatellátás átvállalására alkalmassá válnak. Sajnos meg kell állapítani, hogy az egyházi szervezeteken kívül a civil szféra jelenleg nem tűnik aktívnak e téren, melyet a romló költségvetési finanszírozás kedvezőtlenül befolyásol a következő költségvetési évben.

- Figyelemmel az általuk igénylehető költségvetési normatíva eljárási rendjére, 2010. évre vonatkozó szerepvállalás és együttműködés növelésére érdemes további egyeztetések és önkormányzati lépésekre vonatkozó koncepció elkészítésének kezdeményezése.
- Célként kitűzhető egy jól működő, kölcsönös érdekeltségen alapuló partneri viszony és a bizalom az önkormányzatok és a civil szervezetek között. Ehhez az önkormányzatnak alapelveként kell elfogadnia, hogy az önkormányzati alapfeladatok, szolgáltatások ellátásába és a döntés-előkészítés folyamatába be akarja vonni a civil szférát. Ennek a kapcsolatnak kölcsönös tiszteleten és értékeken kell alapulnia. Jelentősége abban áll, hogy a civilek által végzett, átvállalt szolgáltatás gyorsabb és hatékonyabb, eredeti ötleteket hoz, más forrásokat is képes bevonni, biztosítja a részvételt és aktivitást, segíti a nyilvánosságot, megerősíti a szolidaritást. A civil szféra leginkább a kezdeményezésben erős, itt ismerődnek fel először a társadalmi hiányosságok, mérséklésére is a civil szervezetek tudnak a leggyorsabban és legrugalmasabban rámozdulni.

Feladat:

1. Városi civil térkép elkészítése, nyomon követése, aktualizálása.
2. Civil szervezetek igényeinek, szándékainak folyamatos megismerése.
3. Meg kell határozni a lehetséges együttműködési formát mind az önkormányzat és a vállalkozói szféra a civil szféra között, mind a civil szervezetek egymás közt (civil koncepció, civil kerekasztal) működés és a tapasztalatok folyamatos nyomon követése, évenkénti értékelése.
4. Az együttműködés jogi hátterét meg kell teremteni (civil kerek asztallal szerződéskötés, mellyel legitim partnerré válhat, melyet az önkormányzat elismer).

5. Fel kell kutatni és lefektetni a szakmai, infrastrukturális és pénzügyi támogatások lehetőségeit.
6. Kiszervezhető önkormányzati feladatok folyamatos áttekintése, a további lehetőségek feltérképezése.

8. Hajdúböszörmény város szociális ellátórendszerének SWOT analízise

Erősség (+)	Gyengeség (-)
<ul style="list-style-type: none"> - szakmai elhivatottság - probléma –felismerés képessége, megoldási szándék - meglévő intézmények bázist képeznek - egymásra épülő ellátások - együttműködési készség - emberközeli környezet - szükség kényszerítő ereje - célok csapatmunkával való elérése - kiépített kapcsolati tőke 	<ul style="list-style-type: none"> - önkéntesek hiánya - helyi forrás bevonhatóságának hiánya - egyes alapellátások esetében az alacsony ellátotti létszám - humánerőforrás nem ellátotti létszámhoz való viszonyítása - kiegészítő normatívák nem minden esetben történő kiaknázása - átmeneti elhelyezést nyújtó ellátások hiánya - nehezedő pénzügyi feltételek
Lehetőségek (+)	Veszélyek (-)
<ul style="list-style-type: none"> - pályázati lehetőségek, új források - kapcsolati tőke erősítése - delegálás képzésre, továbbképzésre, így szakmai tudásanyagunk folyamatosan bővül - karitatív szervezetek segítése - egyházak szociális törekvései - társulási formák 	<ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati forráshiány tovább növekszik - gyakori jogszabály változások - normatív támogatás elégtelensége - szigorodó követelmények az intézményekkel szemben - külső források bevonásának lehetetlensége

9. A szociális szolgáltatások biztosításának általános koncepciója

A helyi szociálpolitika célcsoportjai

Hajdúböszörmény egyik legfőbb törekvése a városlakók szociális biztonságának megteremtése. Ebben meghatározó szerepet játszik egyrészt az Önkormányzat, másrészt a város területén működő egyházi, nem állami, civil szerveződések, szervezetek is, amelyek hatékony munkájuk révén járulhatnak a kitűzött cél eléréséhez. Különös odafigyelést, támogatást a szociális segítségre szoruló állampolgárok igényelnek. A város általános helyzetképe és a demográfiai jellemzők alapján meghatározhatók a helyi szociálpolitika célcsoportjai.

- **A gyermekek, fiatal felnőttek:** Általánosságban feladatunk a gyermekek testi, lelki és erkölcsi fejlődésének, jólétének a biztosítása. Különös odafigyelést, támogatást igényelnek a gyermekek. Az Önkormányzat kötelességének érzi, hogy a tanuló gyermekeket támogassa. Ezen kívül az egyszülős családokban, nagycsaládokban, alacsony jövedelmű családokban élő gyermekek veszélyeztetettsége egyre nagyobb, ezért e korcsoport szegénységének enyhítése is kiemelt feladatunk.
- **A családok:** a különböző nehézségekkel (anyagi, életvezetési, mentális problémákkal, munkanélküliséggel stb.) küzdő családok segítésére megfelelő eszközöket kell találni, amelyek részben pénzbeli támogatások, részben egyéb segítő szolgáltatásokat jelenthetnek.
- **Idősek:** a demográfiai öregedésből származó problémákra fel kell készülni. A korábbi időszakhoz képest, ma sokkal több ember ér meg magas kort, megemelkedett a 80 évesnél idősebbek száma. A növekvő kor több betegséget, elmagányosodást (a 80 év feletti nőknek a 72 %-a özvegy, a magas női özvegység részben a korábbi férfi halálozásból, részben a házastársak közötti korkülönbségből adódik), kapcsolatok csökkenését jelenti, amelynek következménye a gondozásra szorulás,- végleges intézeti elhelyezés, ápolás.

A népesség öregedésével együtt a háztartások korösszetétele is jelentősen változott az elmúlt évtizedekben. Egyre több olyan háztartás van, amelyben idős emberek egyedül élnek, azaz egyszemélyes háztartást tartanak fenn. Utóbbi évek tapasztalatai szerint a megözvegyültek sem költöznek össze gyermekükkel, unokáikkal, hanem ameddig lehet egyedül élnek. Ez alapján a saját környezetben történő gondozás (alapszolgáltatások), illetve a gondozási szükséglet növekedésével az idős otthoni ellátás erősítése a feladat.

- **A külterületi településrészekben élők:** A város ezen részei (Bodaszőlő, Hajdúvid, Pród) leszakadásának, a szegregációs folyamatok megindulásának megakadályozása érdekében a szolgáltatások megszervezésekor az „egyenlő hozzáférés”, „a minél közelebb a szolgáltatást az ellátottakhoz” alapelveket kell előtérbe helyezni.
- **Fogyatékosok, pszichiátriai és szenvedélybetegek:** megbízható statisztikai adatok nem állnak rendelkezésünkre, de az ellátásukra irányuló szociális szolgáltatások igénybevétele rendkívül magas. Ez alapján kiemelt feladatunk részükre az alapszolgáltatások biztosítása.
- **Munkanélküliek és foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetűek:** a statisztikai adatok alapján a gazdasági válság hatására számuk folyamatos növekedése várható (55 év felettiek, több gyermeket egyedül nevelők, egészségkárosodottak, alacsony iskolai végzettségűek, GYES-ről, GYED-ről visszatérők)

Stratégiai célok

- a szükségleteknek megfelelő, minőségi, komplex ellátások biztosítása,
- a szolgáltatások minél közelebb legyenek az ellátottakhoz,
- a szolgáltatások megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása, igazodva a változó feltételekhez,
- a partnerség elve alapján az együttműködés erősítése az állami, nem állami és egyházi szervezetek között.

A célok megvalósításának eszközei

- a jogszabály által előírt pénzbeli és természetbeni ellátások,
- erősíteni kell a tanulás iránti motiváltságot a szegényebb csoportok gyermekei körében, és támogatni kell őket a tanulmányaik során (Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat)
- a szociális szolgáltató rendszer önkormányzati működtetése során keresni kell a kapcsolatot a civil és egyházi szervezetekkel
- pályázati források igénybevétele

Mindezek nem új keletű feladatokat jelentenek, hanem egy tudatos fejlesztés részét képezik. A városfejlesztés (turizmusfejlesztés, közlekedés, bevásárlóközpontok, csatornahálózat stb.) - amelynek eredményeit láthatjuk, ha összehasonlítjuk az előző koncepciókban megjelenő számadatokkal – mellett a társadalmi, demográfiai változások következtében kialakuló nehézségekkel, problémákkal küzdő városlakó jóllétére is koncentrálni szükséges.

9.1. A szakmai tevékenység

A koncepció célkitűzéseinek teljesülését a személyes gondoskodás keretében az alábbi szakmai irányelvek érvényre juttatása alapozza meg:

- Teljes körű elérhetőség
- Esélyegyenlőség
- Személyre szabott ellátás
- Kliens-, illetve egyénközpontú szolgáltatások/ ellátások biztosítása
- Legmagasabb színvonalú szakmai munka
- Integráció
- Tervszerűség
- Törvényesség

- Diszkrimináció, társadalomból való kirekesztődés megakadályozása
- Rehabilitáció

A személyes gondoskodás keretében nyújtott ellátások megszervezése, működtetése és fejlesztése vonatkozásában az alábbi szakmai alapelvek teljesülésére szükséges törekedni:

Valósuljon meg a szociális szolgáltatások szubszidiaritása, komplexitása és többszintű integrációja.

- A szubszidiaritás elve akkor érvényesül, ha a szolgáltatást az igénybe vevőhöz legközelebbi szinten, tehát az otthonában biztosítják számára. Ennek megfelelően az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a családsegítést, támogató szolgáltatást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást elsődlegesen biztosítani és erősíteni annak érdekében, hogy az ellátott otthonában élve, egyéni életvitelét, önálló életvezetését személyes gondoskodás segítségével a lehető leghosszabb ideig megőrizhesse, ezzel a lehető legtávolabbra kitolva a bentlakásos intézményi ellátás igénybe vételét.
- Az egyén részére az otthonában nyújtott szociális, egészségügyi, fizikális, mentális és pszichés ellátás értéke, határfoka a legnagyobb, a személyes gondoskodást otthonában tudja a leghatékonyabban hasznosítani. Mindezek egész személyiségére kiterjedően visszahatnak, kifejtve annak teljes körű pozitív pszicho- szomatikus hatását.
- A fentiekén túl jelentős szempont az is, hogy ezeknek az ellátási formáknak a költségigénye jelentősen kisebb, mint a bentlakásos intézményekben nyújtott ellátásé, tekintettel a tárgyi feltételeknek az intézményi ellátásokhoz viszonyított alacsony szükségletére.
- A szolgáltatások biztosításának komplexitása abban nyilvánul meg, hogy a különböző típusú szolgáltatások együttesen legyenek jelen, valamint a szolgáltatások valamennyi ellátási szintje rendelkezésre álljon. Csak így biztosítható az, hogy az egyén számára az aktuális szociális, egészségi és mentális státuszban neki szükséges minőségű és mennyiségű szolgáltatás rendelkezésre álljon.
- A komplexen, egy időben jelenlévő szolgáltatásokat pedig integrált módon szükséges megszervezni annak érdekében, hogy megvalósuljon a személyes gondoskodás

differentiált biztosítása, különböző szintű ellátások egymásra épülése, illetve az azok közötti átjárhatóság.

Az integrációnak a szolgáltatások biztosítása során több szintén kell megvalósulnia:

- a lakosság részére szervezett és biztosított közszolgáltatások körében, ágazati szinten valósuljon meg a szolgáltatások közötti ágazati integráció,
- a szociális intézmények szervezeti- szakmai struktúrájában a különböző típusú és szintű ellátási formák (intézményi egységben) integrációja,
- a személyre szabott, teljes személyiségre kiterjedő ellátás érdekében ugyancsak szükséges a személyes gondoskodás során a szakmai munka integrációja,
- a szociális munka különböző területeinek integrációja.

Az integráció sajátosságainak valamennyi színterén, teljes körűen jelen kell lenni.

1) A személyi feltételek területén a cél a vonatkozó jogszabályi rendelkezések teljesítése, mely feltétele az intézmények működésének, és meghatározza az ellátás színvonalát. A jogszabályi megfelelés érdekében az önkormányzat által – az ellátási formák költségvetésének előirányzataiban- engedélyezett létszámkerettel oly módon szükséges gazdálkodni, hogy annak eredményeként az intézményi ellátórendszer valamennyi egységében teljesüljenek a rendeletben meghatározott személyi feltételek mind számunkra, mind a szakképzettség tekintetében.

2) A megfelelő színvonalú szakmai munka nélkülözhetetlen feltétele a szakmai munkaköröket betöltő magasan kvalifikált munkaerő.

Ennek érdekében:

- Biztosítani kell a szakképzett dolgozók továbbképzését, azt hogy a *hatéves* képzési ciklusban valamennyi dolgozó meg tudja szerezni a rá irányadó mennyiségű kreditpontot.

- Nagy hangsúlyt kell fektetni a belső továbbképzések szervezésére, amelyhez magasan képzett szakemberek álljanak rendelkezésre helyi szinten is. Ezt szakmai témájú előadások, tapasztalatcserék, szakmai tanácskozások, szakmai műhelymunka folyamán célszerű biztosítani.

9.2. A tárgyi feltételek

A jó színvonalú szakmai munka alapfeltétele a tárgyi- és eszközrendszer minősége és mennyisége. Ennek a lehető legteljesebb biztosítása érdekében szükséges volna „Akadálymentesítési tervet” készíteni, ebben megtervezve azt, hogy az intézményi egységekben mikor, milyen sorrendben, milyen mértékben, milyen módon legyen az akadálymentesítés biztosítva. Mindezt azért, hogy az erre a célra előirányzott pénzeszközök célszerű, és hatékonyan kerüljenek felhasználásra.

Valamennyi tárgyi- és eszközfeltétel vonatkozásában továbbra is jelentős szerepet kell, hogy betöltsön a különböző pályázati lehetőségek kihasználása, melyhez az önkormányzat részéről továbbra is szükséges az önrész biztosítása. Minden megnyert pályázat esetében a befektetés többszöröse térülhet meg, ily módon lehetőséget teremtve olyan beruházásokra, felújításokra, fejlesztésekre, amelyekre ezek hiányában egyáltalán nem, vagy csak évek múltán volna anyagi fedezet az önkormányzati költségvetésben.

9.3. Szociális információs rendszer

Az információ érték. Különösen az a segítségre szoruló, krízishelyzetben lévő, nehezített élethelyzetbe kerülő egyén, család esetében.

Elengedhetetlenül fontos annak a biztosítása, hogy a szociális szolgáltatások vonatkozásában mind a szolgáltatások fajtáiról, azok tartalmáról, mind elérhetőségükről a legszélesebb körű információ álljon a lakosság rendelkezésére, továbbá, hogy az információk elérhetősége a legegyszerűbb legyen. Ennek érdekében az alábbiak hatékony segítséget jelenthetnek:

- Szociális Információs Kalauz készítése, melynek tartalma lefedi a szociális szolgáltatások teljes körű bemutatását, szakmai tartalmukat, igénybe vételük módját, helyét, elérhetőségi lehetőségeiket, valamint a pénzbeli és természetben nyújtott támogatások körét, és a jogosultsági feltételeket. Ezt a Szociális Információs Kalauzt a település közigazgatási területén élő valamennyi családhoz indokolt volna eljuttatni annak érdekében, hogy az abban foglalt információk krízishelyzetben hatékony segítséget nyújthassanak;
- Ugyancsak fontos eszköze az információ átadásának a helyi televízió, amelyen keresztül a képűségban a szociális ellátások elérhetőségi lehetőségei folyamatosan bemutatathatóak lehetnének;
- A Hajdúböszörmény város honalapján ugyancsak teljes körű, részletes tájékoztatást szükséges nyújtani a személyes gondoskodás keretében igénybe vehető szociális szolgáltatásokról, a Szociális Információs Kalauz tartalma szerint;
- Továbbra is szükség van az intézmények által – a szolgáltatásaikról- készített szórólapokra, melyeket jelenleg közintézményekben és egészségügyi intézményekben helyeznek el.

Informatikai eszközök fejlesztése

Az informatikai, számítástechnikai eszközök alkalmazása a szociális ellátások területén napjainkban már elengedhetetlen feltétele a szolgáltatások magas színvonalú biztosításának, melyet a pénzügyi lehetőségek figyelembevételével fokozatosan ki kell alakítani.

Szükséges, hogy mindegyik szociális intézménynek legyen saját web-oldala, ahol tevékenységéről, az aktuális eseményekről tájékoztatást adhasson. A szakemberek külön oldalakon kaphatnának szakmai információkat, tájékoztatást a jogszabály módosításokról, új ismereteket szerezhethetnének és nyújthatnának helyi vagy egyéb szakmai anyagok (tanulmányok, előadások, új módszerek) megjelentetésével.

10. A fejlesztés várható eredményei és hatásai

- érvényre jutnak a küldetésben és az értékekben megfogalmazott alapelvek;
- kiszámíthatóvá válnak a szükségletek, szolgáltatások és költségek;
- tudatossá és tervezhetővé válik a szolgáltatás és minőségfejlesztés;
- növekszik a hatékonyság és a bevétel;
- csökken a szociális ellátások széttagoaltsága, eredményesebbé válik a lakossági szükségletek kezelése;
- javul az önkormányzati szociálpolitika, növekszik a társadalmi elismerés;
- a szociálpolitika nyitott rendszerként való működése;
- a konfliktushelyzetek jelentős részének elkerülése, megelőzése;
- a szolgáltatások színvonalának emelkedése, szakmai munka javulása;
- nő a szociális ellátás integráltsága ez növeli a gazdaságosságot és a szakszerűséget.

A szociális szolgáltatások kibővülése és az ellátás színvonalának emelkedése a lakossági életkörülmények javulását, ezáltal a térség megtartó erejének növekedését eredményezi. Másrészről a gyermekek szocializációjának és az idősek és rokkant nyugdíjasok alkotó energiái hasznosulásának segítségével a térségi növekedés belső humán erőforrásainak bővüléséhez is hozzájárul.

A koncepcióban megfogalmazottak megvalósítása a szociális szolgáltatások sokszínűségét eredményezi. A szolgáltatástervezési koncepció fontos annak érdekében, hogy a különböző szolgáltatások fejlesztése a legjobb szolgáltatás nyújtása az ellátást igénylők megelégedésére magas színvonalú szakmai munka végzésére, átgondolt és megalapozott költségvetéstervezésre épüljön. A szolgáltatástervezési koncepció egyes elemeinek végrehajtása már ebben az évben elkezdődött, de a szociális szolgáltatást nyújtó intézményeknek, valamint a fenntartóknak két évente kötelessége a végrehajtás folyamatát értékelni, hogy mindig a megfelelő szükségletekhez igazodjon a szolgáltatás.

Az Európai Unió törekvésekkel összhangban helyi szinten is fontosnak tartjuk a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelmet, a hátrányos helyzetű csoportok, rétegek foglalkoztathatóságának fejlesztését, a helyi közösségek erősítését, a diszkrimináció csökkentését, a tolerancia növelését, a szociális szolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének javítását, a szakemberek kézségfejlesztését.

A szegénység és a társadalmi kirekesztettség szempontjából meghatározó tényező a munkanélküliség és a tartós inaktivitás, az alacsony iskolai végzettség és az egészségi állapot. A sérülékeny, veszélyeztetett társadalmi csoportok körében (tartósan inaktív személyek, a hajléktalan emberek, a pszichiátriai és szenvedélybetegek, a bentlakásos szociális intézmények, fogyatékossgal élő, szenvedélybeteg lakói, a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerülők, a büntetés-végrehajtás intézményeiből szabadulók) jelentős a szegénység és a szegénység továbbörökítésének kockázata. Munkaerő- piaci integrációjuk csak hosszabb folyamat eredménye lehet, amelyben a szociális, közösségi, és mentálhigiénés szolgáltatások szerepét erősíteni kell.

Az idős ellátások célzottabbá tétele szükségessé teszi, hogy a szolgáltatásokban a legnagyobb gondozási, ápolási szükségletű személyek részesüljenek. E cél megvalósítását segíti elő, hogy 2008. január 1-jétől a házi segítségnyújtás és az idősotthoni ellátás esetében bevezetésre került a gondozási szükséglet vizsgálata. A gondozási szükségletet az önellátási képesség hiánya alapozza meg, a vizsgálandó kérdések az egészségi állapot, az ápolásra való rászorulás és az önkiszolgálási képesség körét fedik le. A tervezéskor figyelemmel voltunk az épületek megfelelő kihasználtságára, gazdaságosságra és a szakmai szempontokra. A források megteremtéséhez elsősorban pályázati lehetőségeket kívánunk igénybe venni.

Önkormányzatunk kiemelt feladatának tekinti a településen élő lakosság szociális biztonságának megteremtését. Ennek okán a koncepció felülvizsgálata többek között arra irányult, hogy feltérképezésre kerüljön településünkön a lakosság, a szociálisan rászorult személyek számának, társadalmi, munkaerő-piaci helyzetének alakulása. Kiemelt cél, hogy Önkormányzatunk, s a szociális, -gyermekjóléti feladatokat ellátó szakemberek képet

kapjanak a jelenlegi, aktuális helyzetre, s ezeket szem előtt tartva határozzák meg a jövőre nézve a szociális szolgáltatási feladatok meghatározását.

Hajdúböszörmény, 2023. január 26.

Kiss Attila
polgármester

Koláné Dr. Markó Judit
jegyző